

Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İbraya İlişkin Kararlarında Yetersayılar

Mustafa Yasir AKTEKE

İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Bölümü Doktora Öğrencisi,
Araştırma Görevlisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı,
Konya, Türkiye
myakteke@gmail.com (*Sorumlu Yazar / Corresponding Author*)

Makale Bilgileri

Makale Geçmişi
Geliş: 26.05.2023
Kabul: 19.09.2023
Yayın: 22.10.2023

Anahtar

Kelimeler:

İbra Kararı, İbra Varsayımı, Genel Kurul, Toplantı Yetersayısı, Karar Yetersayısı.

ÖZET

Çalışmamızda anonim ortaklıklarda genel kurulun ibraya ilişkin kararlarında toplantı ve karar yetersayıları tespit edilmiştir. Bu bağlamda 6102 sayılı TK'da ibra hakkında özel bir yetersayının öngörülmemesi nedeniyle toplantı ve karar yetersayılarına dair genel düzenleme niteliği arz eden TK m. 418 uygulanmaktadır. Bu düzenleme uyarınca sermayenin en az dörtte birine karşılık gelen payların sahiplerinin veya temsilcilerinin varlığıyla toplanan genel kurulda hazır bulunan oyların çoğunluğuyla ibraya karar verilmektedir. Toplantı yetersayısının tespitinde sermaye esas alınırken karar yetersayısında oy esas alınmaktadır. Aynı sonuç ibra varsayımı hakkında da geçerlidir. Öte yandan ilk toplantıda dörtte birlik toplantı yetersayısına ulaşılamadığı takdirde ikinci toplantının yapılabilmesi için nisabın aranmayacak olmasını (TK m. 418/1.c.2), ibra kararı bağlamında değerlendirdiğimizde, ibraya ilişkin kararların toplantı yetersayısında asgari yetersayı içeren özel bir düzenlemenin yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Ekleyelim ki kuruluş ve sermaye artırımında ibra kararının alınma şartlarının düzenlendiği TK m. 559'un yürürlükten kaldırılması gerektiği tespit edilmiştir.

Quorum In The Decisions of the General Assembly of the Joint Stock Company on the Release

Article Info

Article History

Received: 26.05.2023
Accepted: 19.09.2023
Published: 22.10.2023

Keywords:

Release Decision,
Assumption of Release,
General Assembly,
Quorum for Meeting,
Quorum for Decision.

ABSTRACT

In our study, meeting and decision quorums were determined resolution of the general assembly about the release in joint stock companies. In this context, since a special quorum for release is not foreseen in TK No. 6102, art. 418 will be applied. For this reason it is decided to release with the majority of the votes existing at the general assembly meeting with the presence of the possessors or representants of the shares that meet at least one quarter of the capital. The same conclusion carries out to the assumption of release. In consideration of this regulation, while the determination of the meeting quorum is based on the capital in the decisions regarding the discharge; The decision quorum is based on votes.

In addition to this when we evaluate the rule that the quorum should not be sought in order to hold the second meeting (TK art. 418/1.c.2), if the quorum for the meeting is not reached in the first meeting, in the context of the release decision, it has been concluded that a special regulation including the minimum quorum in the meeting quorum should be made in the decisions regarding the release. In addition, TK art. It has been determined that 559 should be removed from the Law.

Atıf/Citation: Akteke, M. Y. (2023). "Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İbraya İlişkin Kararlarında Yetersayılar", *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 6(2), s. 637-664.

"This article is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0)"

Plagiarism: Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. // This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.

GİRİŞ

Genel kurul kural olarak, pay sahiplerinden oluşmaktadır. Pay ise sahibine bir takım haklar bahşetmektedir. Payın sahibine bahşettiği haklardan bir kısmı malvarlıksal bir kısmı aydınlatıcı niteliktedir. Diğer bir kısmı ise katılma haklarıdır. Katılma haklarından biri, oy hakkıdır¹.

Payın sahibine bahşettiği hakların büyük bir bölümü genel kurulda kullanılmaktadır (TK m. 407/1). Özel hukuk tüzel kişisi olan anonim ortaklıklar, genel kurul kararları aracılığıyla irade oluşumunu gerçekleştirmektedirler. Genel kurul kararı, pay sahiplerinin oylarını belli bir yönde birleştirmeleriyle meydana gelmektedir. Çalışma konumuzun bir parçasını teşkil eden ve sorumluluk davası açmaktan vazgeçildiği anlamını içeren yönetim kurulu üyelerinin ibraları hakkındaki karar² da anonim şirketin iradesinin tecelli ettiği genel kurulda pay sahiplerinin bu yöndeki oylarıyla varlık kazanmaktadır.

¹ Oyun hukuki niteliğine dair detaylı bir çalışma için bkz. Paşlı, Ali. “Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Kullanılan «Oy»un Hukuki Niteliği, Bölüm I: Kavram”, *İÜHFİM*, C. LXVII, 2009, s. 167 vd.

² Böckli, Peter. *Schweizer Aktienrecht*, 4. vollständig neu bearbeitete Auflage, Schulthess Verlag, Zurich, 2009, § 18 N. 452a; Forstmoser, Peter. *Die Aktienrechtliche Verantwortlichkeit: die Haftung der mit der Verwaltung, Geschäftsführung, Kontrolle und Liquidation einer AG betrauten Personen*, 2. Neubearbeitete und stark erweiterte Auflage, Schulthess Polygraphischer Verlag, Zürich, 1987, N. 462; Bärtschi, Harald. *Verantwortlichkeit im Aktienrecht*, Schulthess Verlag, Zürich, 2001, s. 322; Kummer, Angela. *Zürcher Kommentar: Die Aktiengesellschaft, Rechte und Pflichten der Aktionäre, Art. 660 - 697m OR*, Ed. Lukas Handschin, Peter Jung, 2. völlig neu bearbeitete Auflage, Schulthess Verlag, Zürich-Basel-Genf, 2021, Art. 695 OR, N. 14; Ansay, Tuğrul. “Anonim Şirketlerin Ehliyeti, İdare Meclisinin İbrası, İdare Meclisi Aleyhine Sorumluluk Davası ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararları”, *BATİDER*, C. III, 1966, s. 422; Çamoğlu, Ersin. “Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrasının Sorumluluk Davalarına Etkisi”, *İÜHFİM*, C. XXXVI, S. 1-4, 1971, s. 323; Çamoğlu, Ersin. *Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu*, 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010, s. 224-226; Aytaç, Zühtü. *Anonim Ortaklıklarda İbra*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1982, s. 18 vd., özellikle s. 31-33; Gümüş, M. Alper. *Türk-İsviçre Borçlar Hukukunda İbra Sözleşmesi*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015, s. 61; Turanboy, Nuri. *İbra Sözleşmesi*, Yetkin Yayınları, Ankara, 1998, s. 54; Pulaşlı, Hasan. *Şirketler Hukuku Şerhi*, C. 4, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022, § 63 N. 103; Ulusoy, Erol. “Şirketler Hukukunda İbranın Hukuki Niteliği”, *Turgut Kalpsüz’e Armağan*, Turhan Kitabevi, Ankara, 2003, s. 262; Kırca, İsmail. “İbra Kararının Geri Alınması ve Bankacılık Kanunu’nun 133. Maddesi Uyarınca Açılacak Sorumluluk Davalarında İbranın İptali ve Zamanaşımı”, *BATİDER*, C. XXIII, S. 3, 2006, s. 34; Bahtiyar, Mehmet. *Ortaklıklar Hukuku*, Güncellenmiş 14. Bası, Beta Yayınları, 2020, s. 411; Çelik, Aydın. *Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007, s. 101; Şener, Oruç Hami. *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı*, Gözden Geçirilmiş 5. Bası, Seçkin, Ankara, 2022, s. 431; Akdağ Güney, Necla. “Banka Yönetim Kurulu Üyesinin İbra Edilmiş Olmasının Bankacılık Kanununa İstinaden Açılan Şahsi İflas Davasına Etkisi”, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. IV, S. 1, 2007, s. 51; Özboyacı, Alper. *Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası ve Özellikle İbranın Sorumluluk Davalarına Etkisi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2011, s. 50-51; Aydemir, Fatih. “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrasının Hukuki Sonuçları”, *İÜHFİM*, *İlhan Özey’a Armağan Özel Sayısı*, C. LXIX, S. 1-2, 2011, s. 1081; Kahyaoğlu, Emin Cem. “Anonim Ortaklıkta İbra Kararının Geri Alınması”, *Prof. Dr. Ersin Çamoğlu’na Armağan*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2012, s. 83; Akdağ Güney, Necla. *Anonim Şirket Yönetim Kurulu*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2016, s. 415; Canözü, Salih. “Anonim Şirketlerde İbra Kararının Kapsamı ve Şartları”, *The Journal of International Scientific Researches*, C. 5, S. 3, 2020, s. 330-331; Canözü, Salih. *Anonim Şirketlerde İbra*, Oniki Levha Yayınları, İstanbul, 2021, s. 35-39; Pehlivanoglu, Murat Can. “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Mali ve İdari Yönden İbrasının Ayrıştırılması”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Uluslararası Hukuk Kongresi Bildiri Tam Metin Kitabı*, Ed. Nuran Koyuncu, Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayınları, Konya, 2021, s. 474; Aksu Özkan, Raziye. “Yargıtay Kararları Işığında Anonim Şirkette Genel Kurulun Bilançoya İlişkin Kararının Açık İbra Kararına Etkisi”, *Hacettepe HFD*, C. XI, S. 1, 2021, s. 284-285; Eskiocak, Ali. *Yönetim Kurulu Üyelerinin Şahsi Sorumluluğuna İlişkin Davalarda Maddi Hukukun Usul Hukukuyla Etkileşimi*, Seçkin, Ankara, 2022, s. 319-322; Turan, Gizlem. *Anonim Şirketler Hukukunda İbra*, Oniki Levha Yayınları, İstanbul, 2023, s. 54-57.

Anonim ortaklık genel kurulunun ibraya ilişkin kararlarında toplantı ve karar yetersayılarını konu alan çalışmamız beş başlıktan oluşmaktadır. Genel kurulun toplanması için toplantı yetersayısının mevcut olması³; ibra kararının alınması için ise karar yetersayısının oluşması gerekmektedir⁴. Aşağıda önce toplantı yetersayısı tespit edilmiş, ardından karar yetersayısına dair açıklamalar yapılmıştır. Devamında esas sözleşmede ibra kararı hakkında daha ağır bir nisabın öngörülmesinin ibra varsayımına etkisi ele alınmıştır. Ardından şirketin kuruluşunu ve sermaye artırımını konu alan ibra kararının alınmasında ek şart niteliği taşıyan, sermayenin onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden pay sahiplerinin ibra kararına karşı çıkmaması hususu incelenmiş, son olarak TK m. 559’da öngörülen bu ek şartın diğer ibra kararlarına teşmil edilip edilmeyeceği meselesi araştırılmıştır.

Belirtmek gerekir ki ibra kararının başta hukuki niteliği olmak üzere, alınma usulü, içeriği, hukuki sonuçları ile red kararının muhtevasının genişliği, giderek yetersayılarla aykırı biçimde alınan genel kurul kararının âkibetine ilişkin yaşanan yoğun tartışmalar, çalışmamızın konusunun sınırlandırılması ihtiyacını doğurmuştur. Söz konusu hususların her biri boyutları itibariyle bağımsız birer çalışmada etraflıca incelenmeyi hak etmektedir. Dolayısıyla bu çalışma münhasıran ibraya ilişkin kararlarda toplantı ve karar yetersayılarının tespitine hasredilmiştir. Gerek ibra kararının detayları gerekse yetersayılarla aykırı biçimde alınan ibra kararının âkibeti çalışmamızın kapsamı dışında kalmaktadır.

I. TOPLANTI YETER SAYISI

Hukuk düzeni bazı kurulların toplantı yapmadan karar vermelerine müsaade etmektedir. Limited şirket genel kurulu (TK m. 617/4) ve anonim şirket yönetim kurulu (TK m. 390/4) toplantı yapmadan, sirküler yoluyla kararlar verebilmektedir⁵. Keza kooperatiflerde de mektup ile oy kullanılabilir (KoopK m. 54). Ne var ki anonim şirket genel kurulu bu imkânlardan mahrum kalmış olup, pay sahiplerinin mutlak surette fizikî olarak toplanmaları ve kararları bu yolla vermeleri gerekmektedir (TK m. 407/1, 425)⁶. Diğer taraftan teknolojik gelişmeler kurulları

Yeri gelmişken belirtelim ki anonim şirketler hukukunda ibra kararı ile borçlar hukuku anlamında ibra sözleşmesi farklı kavram ve kurumlardır. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 132’nci maddesinde düzenlenen ibra, bir sözleşme niteliği arz etmekte olup borcu tamamen veya kısmen ortadan kaldırmaktadır. Bu hususta detaylı bir çalışma için bkz. Sarıhan, Banu Bilge. “Türk Borçlar Hukukunda ve İş Hukukunda İbranın Hukuki Boyutu”, *NEÜHFD*, C. III, S. 1, 2020, s. 99 vd.

³ Moroğlu, Erdoğan. *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, Güncelleştirilmiş ve Genişletilmiş 8. Baskı, Oniki Levha Yayınları, İstanbul, 2017, s. 127.

⁴ Forstmoser, Peter / Meier-Hayoz, Arthur / Nobel, Peter. *Schweizerisches Aktienrecht*, Stämpfli Verlag, Bern, 1996, § 24 N. 5; Moroğlu, *Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, s. 140; Kırca, İsmail (Şehriali Çelik, Feyzan Hayal / Manavgat, Çağlar). *Anonim Şirketler Hukuku*, C. 2/2, *Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2016, s. 10.

⁵ Yönetim kurulunun sirküler yoluyla karar alma usulü hakkında kapsamlı bir çalışma için bkz. Coştan, Hülya. “Yönetim Kurulunun Karar Alma Usulleri, Oy Hakkı, Yetersayılar ve Toplantı Talep Hakkı”, *BATİDER*, C. XXVII, S. 3, 2012, s. 156 vd.

⁶ Böckli, § 16 N. 168; Dubs, Dieter / Truffer, Roland. *Basler Kommentar Obligationenrecht II*, Art. 530-964 OR, Ed. Heinrich Honsell, Nedin Peter Vogt, Rolf Watter, 5. Auflage, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel, 2016, Art. 698 N. 7; Arslanlı, Halil. *Anonim Şirketler*, C. II-III: *Anonim Şirketlerin Organizasyonu ve Tahviller*, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1960, s. 52; von Steiger, Fritz. *İsviçre’de Anonim Şirketler Hukuku*, Çeviren: Tahir Çağa, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1968, s. 211; Çeker, Mustafa. *Anonim Ortaklıkta Oy Hakkı ve Kullanılması*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2000, s. 177 vd.; Gökdemir Tamer, Tülay. *Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Oy Hakkının Kapsamı ve Etkisi*, Oniki Levha Yayınları, İstanbul, 2022, s. 63-64.

elektronik ortama taşımıştır. Anonim şirket yönetim kurulu ile limited şirket müdürler kurulu toplantıları tamamen elektronik ortamda yapılabilirken (TK m. 1527/1); hukuk düzeni anonim şirket genel kurulunun tümüyle sanal bir şekilde toplanmasına izin vermemiş fakat fiziken mevcut bulunan genel kurula bir kısım pay sahibinin elektronik ortamda katılmasına imkân tanımıştır (TK m. 1527/4)⁷.

Çağrısız genel kurul bir kenara bırakılacak olursa (TK m. 416), anonim şirket genel kurullarının toplanması için belli bazı usullere riayet edilmesi gerekmektedir. Çağrıya yetkili kişiler (TK m. 410-412) usulüne uygun şekilde (TK m. 414) genel kurula katılmaya yetkili olanları (TK m. 415) toplantıya davet eder. Genel kurulun toplanabilmesi, davete icabet edenlerin “toplantı yetersayısını” oluşturması ile mümkündür. Açık deyişle toplantı yetersayısı genel kurulun varlık şartıdır⁸.

TK’da genel kurul toplantısı hakkında çeşitli nisaplar öngörülmüştür. Bu nisaplar toplantının türüne göre değil, gündemde bulunan konulara göre belirlenmiştir⁹. Bir diğer deyişle oranların tespitinde belirleyici olan, toplantının olağan-olağanüstü veya fizikî-elektronik katılımlı olması değil gündemde bulunan konunun önemidir¹⁰.

Ekleyelim ki TK’nın toplantı yetersayısına ilişkin düzenlemelerinden bazısı nisabı oran olarak verirken¹¹ bazısı bir başka maddeye atıf yapmakla yetinmektedir¹². Keza nisabın esas sözleşmeyle düzenmesi de mümkündür. Kanunda veya esas sözleşmede özel bir düzenleme bulunmayan hâllerde toplantı nisabına ilişkin genel hüküm niteliği arz eden ve “II – Toplantı ve karar nisabı” kenar başlığını taşıyan TK’nın 418’inci maddesi uygulanır¹³. Bu düzenlemeye göre

⁷ Anonim şirket genel kurul toplantısına elektronik ortamda katılım olanağının detayları hakkında bkz. Özer, Işık. “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirket Genel Kuruluna Elektronik Ortamda Katılım”, *BATİDER*, C. XXV, S. 4, 2009, s. 637 vd.; Arı, Zekeriyya. “Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Elektronik Ortama İlişkin Hükümü (Tasarı m. 1527) ve Sanal Genel Kurul”, *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XIII, S. 3-4, 2009, s. 191 vd.; Azarkan, Necat. “Anonim Şirketlerde Sanal (Vürtüel) Genel Kurul”, *Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi*, C. II, S. 4, 2018, s. 39 vd.; Karadeniz, Salih. “Anonim Şirketlerde Elektronik Genel Kurul”, *İMİHD*, C. VII, S. 13, 2022, s. 498 vd.

⁸ Toplantı yetersayısına ulaşılmasının genel kurulun oluşmasının bir şartı olduğu yönünde bkz. Ayoğlu, Tolga. “Oydan Yoksun Pay Sahiplerinin Katılımı ile Alınan Genel Kurul Kararlarının Akıbeti (TTK md. 361/3’ün Uygulama Alanı)”, *Prof. Dr. Kemal Oğuzman’a Armağan, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, S. 1, Ocak 2002, s. 736; Kırca (Şehriali Çelik / Manavgat), s. 10.

⁹ Bahtiyar, Mehmet. “Anonim Şirket Genel Kurulunda Toplantı Yetersayısının Toplantı Süresince Korunması Şartına İlişkin TTK. 418/1 Hükümünün Değerlendirilmesi”, *Prof. Dr. Hamdi Yasaman’a Armağan*, Oniki Levha Yayınları, İstanbul, 2017, s. 61; Karlıoğlu, Hasan. *Anonim Şirketlerde Genel Kurul*, Adalet Yayınları, Ankara, 2019, s. 177.

¹⁰ Öğretide nisapların tespitinde gündemde yer alan konunun önemine işaret edilmekle beraber, ilk toplantı-ertelenen toplantı şeklindeki ayırmada, konudan ziyade toplantının türünün belirleyici olduğu isabetli biçimde dile getirilmektedir. Bu hususta bkz. İmregün, Oğuz. “Türk Hukukunda Anonim Ortaklıklarda Toplantı ve Karar Yetersayıları”, *İÜHFİM*, C. L, S. 1-4, s. 356; Zengin, İbrahim Çağrı. *Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Yetersayılar*, Oniki Levha Yayınları, İstanbul, 2020, s. 317.

¹¹ Toplantı ve karar yetersayılarına ilişkin özel düzenlemelerin yer aldığı hükümlere şu örnekler verilebilir: Esas sözleşme değişikliklerinde uygulanacak nisapların düzenlendiği TK m. 421, yapısal değişikliklerden birleşme sözleşmesinin onaylanması için gerekli yetersayıların düzenlendiği TK m. 151, rüçhan hakkının sınırlandırılması veya kaldırılması hakkında TK m. 461, tasfiyeden dönmeyle ilgili toplantı nisabı ise TK m. 548 hükmünde düzenlenmiştir.

¹² Toplantı yetersayısının atıf ile düzenlendiği hükümler şu şekildedir: TK m. 173, 356, 453 ve 504.

¹³ Alman ve İsviçre hukuk sistemlerinde toplantı nisabı yoktur, sadece karar nisabı vardır. Bu hususta Alman hukuku için bkz. Arnold, Michael. *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz: AktG*, Band 3: §§ 118-178, Ed. Wulf Goette, Mathias Habersack, Susanne Kalss, 5. Auflage, C.H. Beck Verlag, München, 2022, § 133 N. 20-22.

genel kurullar sermayenin en az dörtte birinin varlığıyla toplanır, ilk toplantıda dörtte birlik orana ulaşamazsa ikinci toplantıda nisap aranmaz¹⁴. Toplantı nisabının tespitinde oy veya kişi sayısı değil, sermayenin miktarı esas alınır. Bu yapılırken, oydan yoksun bulunan kimselerin payları da hesaba katılır¹⁵.

Hukuk düzeni ibra kararının alınmasında özel bir toplantı nisabı öngörmemiştir. Dolayısıyla ibra hakkında bir kararın verilebilmesi için genel kurulda sermayenin en az dörtte birinin temsil edilmesi yeterlidir. Buna karşılık dörtte birlik yetersayıya ulaşamaması nedeniyle ilk toplantı yapılamadığı takdirde ikinci toplantının yapılabilmesi için nisap aranmaz (TK m. 418/1.c.3)¹⁶. Son husus ibra kararı bağlamında değerlendirildiğinde, ikinci toplantıda nisabın aranmayacak olması isabetli olmamıştır. Çünkü ibra kararının hukuki sonuçlarından biri, şirket nezdinde oluşan zararlara müsteniden yönetim kurulu üyelerine karşı sorumluluk davasının açılmamasıdır. İbra kararına bağlanan bu sonuç göz önünde bulundurulduğunda, genel kurulda ibraya ilişkin bir karar verilirken gerek ilk toplantıda gerekse ikinci toplantıda asgari bir toplantı nisabının şart koşulmasında yarar vardır.

Bu bağlamda ayrıca belirtelim ki pay sahiplerinin genel kurula hazırlık yaparak gelmeleri ve kararların müzakere edilerek alınması için hem toplantı gündemi önceden belirlenmekte aynı zamanda da toplantı nisabı öngörülmektedir¹⁷. Hukuk düzeninin sirküler yoluyla genel kurul kararının alınmasına cevaz vermemesi de bu minvalde değerlendirilebilir. İbra kararının önemli bir unsuru ise, kararın müzakere edilerek alınmasıdır¹⁸. Bilançonun onayına ilişkin genel kurul kararı ibra sonucunu doğurduğu için, bilançonun da müzakere edilmesi gerekmektedir. Aksi

İsviçre hukuku için bkz. Tanner, Brigitte. *Zürcher Kommentar: Die Aktiengesellschaft, Generalversammlung und Verwaltungsrat. Mängel in der Organisation*, Art. 698-726 und 731b OR, Ed. Lukas Handschin, 3. Auflage, Schulthess Juristische Medien AG, Zürich-Basel-Genf, 2018, OR 703, N. 1 vd.

¹⁴ Tekinalp, Ünal. “Azınlığın Bilançonun Onaylanmasına İlişkin Müzakerenin Erteleme İstemi” *İÜHFMD*, C. XLII, S. 1-4, 1976, s. 241-242; Memiş, Tekin / Şimşek, Bahar. “Azlığın Finansal Tabloların Müzakeresini Erteleme Hakkı Üzerine Değerlendirmeler”, *Prof. Dr. Sabih Arkan’a Armağan*, Oniki Levha Yayınları, İstanbul, 2019, s. 797.

¹⁵ Teoman, Ömer. *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 1983, s. 181. Aksi yönde bkz. Deryal, Yahya. “Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının Hukuki Niteliği”, *Fahiman Tekil’in Anısına Armağan*, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul, 2003, s. 397.

¹⁶ Çamoğlu, *Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu*, s. 231; Aytaç, *İbra*, s. 109; Çelik, s. 134; Canöz, *İbra*, s. 126-128; Turan, s. 123; Şahin, Ayşe. *Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluk Açısından İbrası*, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2005, s. 135; Avcı, Nihan. *Anonim Ortaklıklarda İbra*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2007, s. 84; Oral, Sıla. *Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası ve Tasarı ile Getirilen Değişiklikler*, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2009, s. 53; Sever, Rabia. *6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Bakımından Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası*, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2012, s. 106; Karademir, Halis. *Anonim Şirketlerde İbranın Sözleşme ve Karar Çerçevesinde Etkisi ve Sonuçları*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2017, s. 57; Akkaya, Ayşegül. *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun İbrası*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019, s. 55; Şimşek Güzelsu, Sebile Zeynep. *Anonim Şirketlerde İbra*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2019, s. 39.

¹⁷ Zengin, s. 36.

¹⁸ Chammartin, Catherine / von der Crone, Hans Caspar. “Der Déchargebeschluss”, *SZW/RSDA*, 6/2005, s. 336-337. Müzakere edilmeden alınan ibra kararlarının “soyut ibra” niteliğinde olduğu ve bu tür ibra kararlarının hüküm ve sonuç doğurmayacağı hususunda bkz. Yargıtay 11. HD’nin 13.06.2022 tarih ve 2021-2018/4797 sayılı kararı, <http://karararama.yargitay.gov.tr> (Erişim Tarihi: 18.05.2023).

takdirde ibra kararının ve bilançonun geçerliliği tartışmalı hâle gelecektir. Gerek bilançonun gerekse ibra önerisinin sağlıklı bir zeminde müzakere edilebilmesi, asgari bir toplantı nisabının varlığını gerektirmektedir. Bu nedenlerle ibraya ilişkin kararlarda asgari toplantı nisabı öngören bir düzenleme yapılmasında fayda vardır.

Ayrıca ekleyelim ki ibra kararının yönetim kurulu üyeleriyle şirket arasında gerçekleşen bir tür hesaplaşma niteliği arz etmesi olgusu göz önünde bulundurulduğunda, gerçek bir hesaplaşmanın ancak asgari bir yetersayı ile toplanan genel kurulda meydana gelebileceği sonucuna ulaşılmaktadır.

Toplantı nisabı, anonim şirketin organlarından biri olan genel kurulun varlık şartıdır¹⁹. Toplantıya başlayabilmek için toplantı nisabının oluşması gerekmektedir²⁰. Nisabın oluşup oluşmadığı imzaya açılan genel kurula katılabilecekler listesinden saptanır (TK m. 415 ve 417)²¹. Genel kurul toplantısına katılan kişilerin imzalamasıyla bu liste, “hazır bulunanlar listesi” adını alır (TK m. 417/4).

Genel kurul toplantısı davet sahibinin yapacağı açılış ile başlar (BTY m. 23/1)²², ardından başkanlık divanı oluşturulur. Toplantının yönetimi başkana aittir (TK m. 419, BTY m. 23/2).

Yeri gelmişken BTY 23/3’e değinilmelidir. Hüküm şu şekildedir: “*Bakanlık temsilcisinin bulunması zorunlu olan toplantılarda bakanlık temsilcisinin, diğer toplantılarda ise toplantı başkanının; şirket esas sözleşmesi ve iç yönergesi ile Kanun ve diğer ilgili mevzuatta öngörülen hususların yerine getirildiğini ve gerekli nisabın sağlandığını tespit etmesinden sonra toplantıya devam edilir.*”. Bu düzenleme bakımından dikkat edilirse toplantı başkanının “*gerekli nisabın sağlandığını tespit etmesinden sonra*” toplantıya devam edileceği dile getirilmektedir. “*Gerekli nisap*” ifadesiyle anlatılmak istenen ise açık değildir. Bu ifadeyle toplantı nisabı anlaşılabilir gibi karar nisabı da anlaşılabilir. Söz konusu ifade ile neyin kastedildiği, amaca uygun yapılacak bir yorumla tespit edilmelidir. Bu çerçevede anılan düzenlemede “toplantıya devam edilir” denildiğine göre, toplantının açıldığı anlaşılmaktadır. Toplantının açılıp başkanlık divanının oluşturulabilmesi içinse toplantı yetersayısının var olması gerekmektedir. O hâlde BTY m. 23/3’te

¹⁹ Zengin, toplantı nisabının iki ayrı işleve sahip olduğundan söz eder. Yazar toplantı nisabının birinci işlevinin genel kurulun toplanmış sayılması, ikinci işlevinin ise bir kararın alınmasının gündeme geldiği durumlarda o konu hakkında karar alabilme ehliyetinin kazanılması olarak belirtir (Zengin, s. 32 ve 423).

²⁰ Çamoğlu, Ersin (Poroy, Reha / Tekinalp, Ünal). *Ortaklıklar Hukuku, C. I*, 14. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019, N. 688; Yiğit, İlhan. *Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2005, s. 127; Akbay, Direnç. *Limited Ortaklık Genel Kurulunun Toplanma ve Karar Alma Esasları*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010, s. 140; Dural, H. Ali. “Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Toplantı ve Karar Yetersayıları”, *İsviçre Borçlar Kanunu’nun İktibasının 80. Yılında İsviçre Borçlar Hukuku’nun Türk Ticaret Hukukuna Etkileri*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2009, s. 329; Yurtbaşı, Fatih. “Anonim Şirketler Genel Kurullarında Toplantı ve Karar Yeter Sayıları”, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. X, S. 2*, 2013, s. 206; Sayhan, İsmet. “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Toplantılarında Toplantı Çoğunluğunun Korunması İlkesi ve Çoğunluğun Tespiti”, *Ufuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. II, S. 2*, 2014, s. 10.

²¹ Teoman, Ömer. “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısına İlişkin Hazirun Cetveli”, *İÜHFMD, C. LV, S. 1-4*, 1995, s. 233-234; Domanıç, Hayri. *Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, TTK. Şerhi II*, Yaylacık Matbaası, İstanbul, 1988, s. 850; İmregün, Oğuz. *Anonim Ortaklıklar*, 4. Bası, Yasa Yayınları, İstanbul, 1989, s. 131; Bahtiyar, TTK. 418/1 Hükümünün Değerlendirilmesi, s. 59 vd.; Sayhan, s. 11.

²² Genel kurul toplantısı duruma göre yönetim kurulu başkanı, tasfiye memuru veya pay sahibi tarafından açılır (TK m. 410-412).

geçen “*gerekli nisabın sağlandığını tespit*” ifadesi, bir yandan toplantı sırasında toplantı nisabının korunup korunmadığının tespiti²³ diğer yandan da ağırlaştırılmış yetersayılara ihtiyaç duyulan konuların müzakere edilebilmesi için ilgili yetersayının oluşup oluşmadığının tespiti şeklinde yorumlanmalıdır. Nitekim toplantıya başlamadan önce Kanunda ve esas sözleşmede öngörülen asgari toplantı nisabının var olmaması hâlinde toplantının erteleneceğini düzenleyen BTY m. 28/1, ulaştığımız sonucu desteklemektedir.²⁴

Toplantı başlamadan önce toplantı nisabının sağlanıp sağlanmadığının tespiti yönetim kurulu başkanının göreviyken²⁵, toplantıya başladıktan sonra bu görev toplantı başkanınca yerine getirilir. Ne var ki BTY m. 34 özensiz bir biçimde kaleme alınmıştır. Zira BTY m. 34/3 ve 4 birlikte değerlendirildiğinde, toplantıya başlamadan önce toplantı yetersayısının mevcut olup olmadığının tespiti için toplantı başkanı görevlendirilmiştir (BTY m. 34/3 ve 4). Oysaki toplantı başkanından söz edebilmek için toplantının başlamış olması gerekmektedir. Çünkü toplantı davet sahiplerince açılarak başlar, daha sonra başkanlık divanı oluşturulur. Bu itibarla toplantıya başlamadan önce başkanlık divanından ve toplantı başkanından söz edilememektedir. Kanımızca BTY m. 34, başkanın esas sözleşmeyle belirlendiği hâllerde anlam kazanır (TK m. 419/1).

II. KARAR YETER SAYISI

Toplantı yetersayısı sağlandığı takdirde, toplantı davet sahibince açılır, ardından başkanlık divanı oluşturulur. Devamında gündemdeki konuların müzakeresine geçilir.

Yönetim kurulu üyelerinin ibrası hakkında karar verebilmek için ibranın müzakere edilmesi, oylamanın yapılması, “karar yetersayısını” oluşturan olumlu oyların ibra yönünde kullanılması, kararın tutanağa geçirilmesi ve tutanağın başkanlık divanı ile (varsa) Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanması gerekmektedir (TK m. 422).

Karar yetersayısının var olup olmadığı, kullanılan oylar sayılıp değerlendirilerek tespit edilmektedir. Bu görev toplantıyı yöneten başkana aittir²⁶. Karar yetersayısının sağlanması hâlinde olumlu ibra kararının meydana geldiği, aksi takdirde ibranın reddedildiği başkan tarafından

²³ TK m. 418/1’in ikinci cümlesine göre, toplantı yetersayısının toplantı süresince korunması şarttır.

²⁴ *Çamoğlu*, ertelemeyen söz edebilmek için toplantının açılması gerektiği, toplantı açılmadan önce toplantıya herhangi bir nedenle başlanamaması hâlinde toplantının ertelenmesi değil yapılamamasının söz konusu olduğunu ifade eder. Yazar benzer şekilde toplantı yetersayısının oluşmaması hâlinde toplantının ertelenmesinden değil yapılamamasından söz eder [Çamoğlu (Poroy / Tekinalp), N. 704b].

Kanımızca yazarın tespiti yerindedir. Zira ertelemeyen söz edebilmek için mevcut bir toplantıya ihtiyaç vardır. Toplantı nisabının oluşmadığı durumlarda ise toplantıdan söz etmeye imkân yoktur. Nitekim olmayan bir şeyin ertelenmesi mümkün değildir.

²⁵ *Zengin*, toplantı açılmadan önce toplantı nisabının elde edilip edilmediğinin tespitinin “toplantıyı açmaya yetkili kimselerce” yapılması gerektiğini ifade etmektedir (Zengin, s. 423). Kanımızca toplantı açılmadan önce toplantı nisabının oluşup oluşmadığının tespiti yönetim kurulu başkanın görevidir. Çünkü toplantı nisabının tespiti genel kurul toplantısına yönelik bir hazırlık faaliyeti niteliğindedir. Söz konusu hazırlık, yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkilerindedir (TK m. 375/1-f). Bu çerçevede nisabın sağlanıp sağlanmadığı, yönetim kurulunca hazırlanan ve yönetim kurulu başkanı tarafından imzalanan “genel kurula katılabilecekler listesi”nden belirlenmektedir (TK m. 417/2-4).

²⁶ Forstmoser / Meier-Hayoz / Nobel, § 24 N. 22 ve 55a; Tanner, *Zürcher Kommentar: Aktiengesellschaft*, OR 703 N. 56. Genel kurulda kullanılan oyların toplantı başkanına yöneltileceği yönünde bkz. Rieckers, Oliver. *Kommentar zum Aktiengesetz*, Band 1, §§ 1-149, Ed. Gerald Spindler, Eberhard Stolz, 4. Auflage, C.H.Beck, München, 2019, AktG § 133 N. 3 ve 20. Aksi yönde bkz. ve krş. Teoman, *Oy Hakkından Yoksunluk*, s. 4; Çeker, s. 12.

açıklanır. Karar toplantı tutanağına yazılır; tutanak, toplantı başkanlığı ve varsa Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanır (TK m. 422).

Karar yetersayısının düzenlendiği TK m. 418/2'ye göre “*Kararlar toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğu ile verilir.*”. Söz konusu hüküm uyarınca yönetim kurulu üyelerinin ibrasına sermayenin en az dörtte birinin hazır bulunduğu toplantıdaki oyların çoğunluğu ile karar verilir²⁷. Karar yetersayısının tespitinde kişi sayısı değil, oy esas alınır. Ekleyelim ki sadece kullanılan oylar değil aynı zamanda toplantıda temsil edildikleri hâlde kullanılmayan oylar da karar yetersayısının tespitinde hesaba katılır²⁸. Olumlu ibra kararından söz edebilmek için oyların çoğunluğunun öneri lehinde birleşmesi gerekir.

Yeri gelmişken Alman hukuku ile Türk hukuku arasındaki bir farka değinmek isteriz. Alman hukukunda nisapların düzenlendiği AktG 133/1'e göre, kanunda veya esas sözleşmede daha ağır bir çoğunluk öngörülmediği takdirde genel kurul kararları, kullanılan oyların çoğunluğu ile alınmaktadır. Alman hukukunda genel kurul kararı basit çoğunlukla verilmektedir²⁹. Oysa Türk hukukunda durum farklıdır. TK m. 418/2'ye göre bir kararın meydana gelebilmesi için kullanılan oyların çoğunluğunun sağlanması yeterli değildir, toplantıda temsil edilen oyların çoğunluğunun oluşması gerekmektedir³⁰. Hüküm emredici niteliktedir, dolayısıyla esas sözleşmede daha düşük bir yetersayının öngörülmesi mümkün değildir³¹. Bu itibarla Türk hukukundaki karar nisabına ilişkin düzenleme İsviçre hukukundakiyle benzerlik göstermektedir. TK m. 418/2'de olduğu gibi OR 703'te de karar yetersayısı toplantıda temsil edilen oyların çoğunluğu şeklinde tespit edilmiştir³².

Karar yetersayısının düzenlendiği TK m. 418/2'nin kaleme alınmış şekline ilişkin bazı hususlara dikkat çekmek gerekmektedir. Öğretide *Kendigelen*, “bir toplantıda oyların hazır bulunamayacağı, olsa olsa temsil edilebileceği” eleştirisinde bulunmakta, hükümde geçen “hazır

²⁷ Çamoğlu, *Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu*, s. 231; Aytaç, *İbra*, s. 109; Şahin, s. 135; Çelik, s. 134; Oral, s. 53; Karademir, s. 57; Akkaya, s. 55; Şimşek Güzelsu, s. 39; Avcı, s. 84; Canöz, *İbra*, s. 128; Turan, s. 123.

²⁸ Forstmoser / Meier-Hayoz / Nobel, § 24 N. 25.

²⁹ Arnold, *MünchKommAktG*, § 133 N. 7-12; Spindler / Stilz / Rieckers, *AktG*, C. I, § 133 N. 55.

³⁰ Öğretide, “çoğunluk” çeşitli şekillerde adlandırılmakta ve üç türe ayrılmaktadır. Bunlar: nispi (basit) çoğunluk, salt (adı) çoğunluk ve nitelikli (ağırlaştırılmış) çoğunluktur. Salt ve nitelikli çoğunluk, mutlak çoğunluğun birer alt türüdür. Bu hususa ilişkin detaylı bilgi için bkz. Forstmoser / Meier-Hayoz / Nobel, § 24 N. 8; Tanner, *Zürcher Kommentar: Aktiengesellschaft*, OR 703 N. 72 vd.; Yıldız, Şükrü. “Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulunun Toplantı Yetersayısı ve Yargıtay Kararları”, *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu: Bildiriler – Tartışmalar*, XVIII, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2001, s. 72 vd.; Zengin, s. 178 vd.

TK m. 418/2'ye göre karar yetersayısı, toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğudur. Bu hususta bkz. Bahtiyar, *TTK. 418/1 Hükümünün Değerlendirilmesi*, s. 62.

³¹ Biçer, Levent / Hamamcıoğlu, Esra. “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Uygulanan Yetersayılar ve Bazı Değerlendirmeler”, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XII, S. 149-150, 2017, s. 75, dn. 14; Zengin, 196-197. Aksi yönde bkz. İmregün, Oğuz. “Anonim Ortaklıklarda Toplantı ve Karar Yetersayılarının Esas Sözleşme ile Düzenlenmesi”, *Bilgi Toplumunda Hukuk: Ünal Tekinalp'e Armağan*, C. 1, Beta Yayınları, İstanbul, 2003, s. 451.

³² İsviçre öğretisinde karar nisabına ilişkin düzenlemenin emredici nitelikte olmadığı, dolayısıyla esas sözleşme ile farklı düzenlemelere gidilebileceği (örneğin, Alman hukukunda olduğu gibi kullanılan oyların esas alınabileceği) yönünde bkz. Dubs / Truffer, Art. 703 N. 6 ve 14; Forstmoser / Meier-Hayoz / Nobel, § 24 N. 7.

bulunan” ibaresi yerine “temsil edilen” oylardan bahsedilmesi gerektiğini haklı olarak dile getirmektedir³³.

Ayrıca TK m. 418/2’de genel kurul kararlarının “toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğu ile” verileceğinden söz edilmektedir. Bu bağlamda belirtilmelidir ki oy, olumlu yönde kullanılabilir gibi olumsuz yönde de kullanılabilir. Söz konusu düzenleme bakımından dikkat edilirse “oyların çoğunluğunun sağlanması” genel kurul kararının varlığı için yeterli görülüş, oyların çoğunluğunun olumlu yönde olması şart koşulmamıştır. Hâl böyle olunca genel kurulda hem olumlu hem de olumsuz yönde karar vermek mümkün olmaktadır³⁴. Dolayısıyla genel kurul toplantısında temsil edilen oyların çoğunluğu ibra lehinde birleştiği zaman olumlu ibra kararı, aksi takdirde ise olumsuz ibra (ibranın reddi/ibra edilmeme) kararı meydana gelmektedir. Kanımızca olumsuz ibra kararının teşekkül etmesi, oyların çoğunluğunun olumsuz yönde bir araya gelmesine bağlıdır. Bu bakımdan olumlu yönde salt çoğunluğun sağlanamaması, olumsuz ibra kararının meydana gelebilmesi için yeterli değildir³⁵. Kullanılmayan veya çekimser oylar nedeniyle olumlu veya olumsuz yönde bir salt çoğunluk sağlanamadığı durumda herhangi bir ibra karardan söz edilemeyecektir³⁶. Benzer şekilde eşitlik hâlinde de herhangi bir kararın varlığından bahsetme

³³ Kendigelen, Abuzer. *Yeni Türk Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, 3. Bası, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2016, s. 318, dn. 179. Nitekim OR 703’te “temsil edilen” oylardan bahsedilmektedir.

³⁴ İsviçre hukukunda bu yönde bkz. Tanner, *Zürcher Kommentar: Aktiengesellschaft*, Art. 703 N. 11. Alman hukukunda bu hususta bkz. Arnold, *MünchKommAktG*, § 133 N. 7; Spindler / Stilz / Rieckers, *AktG, C. I*, § 133 N. 6.

Türk hukukunda bkz. Tekinalp, Ünal. “Anonim Ortaklığın Genel Kurulunda Bir Teklifin Reddine Karşı İptal Davası Açılabilir mi?” *İstanbul Barosu Dergisi*, C. XXXIX, S. 7-8-9, 1965, s. 249 vd.; Tekinalp, Ünal. “Yönetim Kurulu Başkanının Üstün Oya Sahip Olup Olamayacağı Sorunu”, *İktisat ve Maliye Dergisi*, C. XVIII, S. 9, 1971, s. 301; Moroğlu, *Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, s. 16-17 ve 139 vd.; Ülgen, Hüseyin. “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Başkanının Üstün Oyu”, *BATİDER*, C. VI, 1972, s. 685.

Aksi yönde bkz. Arslanlı, s. 71; İmregün, Oğuz. *Anonim Şirketlerde Pay Sahipleri Arasında Umumi Heyet Kararlarından Doğan Menfaat İhtilafları ve Bunların Telif Çareleri*, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1962, s. 147.

³⁵ Aynı yönde bkz. Nomer, Halûk Nami. *Kişi Birliklerinde Genel Kurul Kararlarının Geçersizliğine İlişkin Temel Esaslar*, Beta, İstanbul, 2008, s. 39; Zengin, s. 53.

³⁶ Gerek Alman gerekse İsviçre öğretisinde çekimser oylar olumsuz olarak sayılmaktadır. Alman hukukunda bkz. Arnold, *MünchKommAktG*, § 133 N. 7-12; Spindler / Stilz / Rieckers, *AktG, C. I*, § 133 N. 6.

İsviçre hukukunda bkz. Tanner, *Zürcher Kommentar: Aktiengesellschaft*, OR 703 N. 53 ve 138; von der Crone, Hans Caspar. *Aktienrecht*, 2. Auflage, Stämpfli Verlag, Bern, 2020, § 17 N. 1139; Böckli, § 12 N. 356; Forstmoser / Meier-Hayoz / Nobel, § 16 N. 517; von Büren, Roland / Stoffel, Walter A. / Weber, Rolf H. *Grundriss des Aktienrechts*, 3. Auflage, Schulthess Juristische, Zürich-Basel-Genf, 2011, N. 565; Tanner, Brigitte. *CHK - Handkommentar zum Schweizer Privatrecht: Personengesellschaften und Aktiengesellschaft – Vergütungsverordnung*, Art. 530-771 OR - VegüV, Ed. Vito Roberto, Hans Rudolf Trüeb, 3. Auflage, Schulthess Juristische Medien AG, Zürich, 2016, OR 703 N. 5.

Alman ve İsviçre doktrinlerini takiben Türk öğretisinin çoğunluğu da çekimser oyların olumsuz oylar gibi hesap edilmesi gerektiğini savunur. Bu yönde bkz. Arslanlı, s. 57; Tekinalp, *Yönetim Kurulu Başkanının Üstün Oya Sahip Olup Olamayacağı Sorunu*, s. 301; Tekinalp, *Bir Teklifin Reddine Karşı İptal Davası Açılabilir mi?*, s. 255 vd.; İmregün, *Anonim Ortaklıklar*, s. 147; İmregün, *Yetersayıların Esas Sözleşme ile Düzenlenmesi*, s. 450; Çamoğlu (Poroy / Tekinalp), N. 532; Nomer, s. 45; Paslı, s. 175, dn. 37; Biçer / Hamamcı, s. 74-75.

Yıldız, çekimser oyların karar yetersayısının hesaplanmasında dikkate alınmayacağını belirtir (Yıldız, s. 74). Aynı yönde bkz. Zengin, s. 442-444. Çekimser oyların tipik bir olumsuz oy olarak değerlendirilemeyeceği yönünde bkz. Kırca (Şehriali Çelik / Manavgat), s. 182. Buna karşılık çekimser oyların olumsuz oy olarak değerlendirilmesi gerektiği yönünde bkz. Ayaç, *İbra*, s. 113; Çelik, s. 135.

Kanımızca çekimser oyların ret oyu gibi değerlendirilmesine imkân yoktur. Oy kullanmak, pay sahibinin iradesini açıklama biçimidir. İradenin oluşumu ve beyanı “çekimser oy” şeklinde tecelli ettiği hâlde, bunu iradenin gerek oluşumundan gerekse beyanından farklı olarak “ret” oyu gibi değerlendirmek hem hukukun temel ilkelerine hem de TK’ya aykırıdır. Hukuk düzeni kullanılan oyun kabul-ret-çekimser olmasına özel önem vermiş ve bunlara bir takım hukuki sonuçlar bağlamıştır. Nitekim genel kurul kararları aleyhine iptal davası açabilmek için hem olumsuz oy

imkânı yoktur³⁷. Keza oy, sadece olumlu veya olumsuz yönde kullanılmaz, aynı zamanda çekimser oy kullanmak da mümkündür. Kanun koyucu TK m. 418/2’de çekimser oyları gözden kaçırmıştır. Zira oyların çoğunluğunun veya tümünün çekimser yönde kullanıldığı bir ihtimâlde genel kurul kararı meydana gelebilecektir³⁸.

Ne var ki öğretinin bir kısmı, olumlu-olumsuz genel kurul kararı konusunda farklı düşünmektedir. Buna göre, karar yetersayısınca olumlu yönde oy bir araya gelmediği takdirde genel kurul kararı oluşmamaktadır. Açık deyişle bu ihtimalde karar yoktur³⁹. Yargıtay da bu görüşü paylaşmaktadır⁴⁰.

Olumsuz genel kurul kararına dair tartışmanın önemi, ibranın reddi kararının iptalinin dava edilip edilmeyeceğinde kendini gösterir. Bu çerçevede belirtmek gerekir ki tıpkı İbra kararının iptali dava edilebildiği gibi ibranın reddi kararları da iptal davasına konu olabilir⁴¹. TK m. 418/2’nin açık hükmü bu sonucun kanuni dayanağını teşkil etmektedir.

III. ESAS SÖZLEŞMEDE İBRA KARARI HAKKINDA DAHA AĞIR BİR NİSABIN ÖNGÖRÜLMESİNİN İBRA VARSAYIMINA ETKİSİ

Bilançonun onaylanmasına ilişkin genel kurul kararı, kararda aksine açıklık bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve denetçilerin ibrası sonucunu doğurmaktadır

kullanmak aynı zamanda da bunu tutanağa geçirtmek gerekmektedir. Çekimser oy vermek iptal davası açmak için yeterli değildir (TK m. 446/1-a). Keza yapısal değişikliklerin iptaline ilişkin özel hüküm niteliği arz eden TK m. 192/1’de, her ne kadar dava hakkına “karara olumlu oy vermemiş olan” pay sahiplerin sahip olacağı hüküm altına alınmışsa da çekimser yönde oy kullanan pay sahiplerinin bu davayı açma haklarının bulunmadığı yönünde bkz. Moroğlu, *Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, s. 276-277.

³⁷ Aksi yönde düşünen Moroğlu, olumlu yönde salt çoğunluğun sağlanamadığı her durumda olumsuz genel kurul kararının meydana geleceğini savunur. Yazar eşitlik hâlinde de olumsuz genel kurul kararından söz etmektedir. (Moroğlu, *Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, s. 144). Kanımızca TK 418/2’nin açık lâfzı karşısında anılan görüşün isabetine tereddütle yaklaşılmalıdır.

³⁸ Türk öğretisinde Moroğlu’nun, her oylama sonucunda mutlaka bir kararın meydana geleceği sözlerine katılma olanağımız bulunmamaktadır (Moroğlu, *Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, s. 16-17 ve 139 vd.). Çünkü hem oyların çoğunluğu veya tümü çekimser olduğunda hem de eşitlik durumunda bir genel kurul kararının varlığından söz edilemeyecektir. Nitekim bu açıdan benzer şekilde bkz. Arnold, *MünchKommAktG*, § 133 N. 7-12; Spindler / Stilz / Rieckers, *AktG*, C. I, § 133 N. 6.

³⁹ Arslanlı, s. 71; Nomer, s. 38.

⁴⁰ 11. HD’nin 20.01.2014 tarih ve 2013-11753/1144 sayılı kararı (Karar için bkz. Kendigelen, Abuzer / Akay, Hasan Onur / Akteke, M. Yasir / Balsever, Sergül / Aşıkoglu, Ş. İpek / Özsoy, M. Akif. *Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanunu’na İlişkin Kararları (2014)*, Oniki Levha Yayınları, İstanbul, 2018, s. 271).

⁴¹ Tekinalp, *Bir Teklifin Reddine Karşı İptal Davası Açılabilir mi?* s. 253 vd.; Tekinalp, Ünal. “İbra Edilmeyen Yönetim Kurulu Üyelerinin veya Denetçilerin İptal Davası Açabilip Açamayacakları Sorunu”, *İktisat ve Maliye Dergisi*, C. XXIII, S. 4, 1976, s. 166; Aytaç, *İbra*, s. 170; Aytaç, Zühtü. “İbranın Reddi -İbra ve Sorumluluk Davası- Yargıtay’ın Görüşü”, *Prof. Dr. Sabih Arkan’a Armağan*, Oniki Levha Yayınları, İstanbul, 2019, s. 250-251; Alişkan, Murat. “İbranın Reddi Kararına Karşı İptal Davası Açılması ve İbraya İlişkin Kararlarda Oy Hakkından Yoksunluğa Aykırılığın Yaptırımı”, *Terazi Hukuk Dergisi*, C. XVI, S. 174, Şubat 2021, s. 351; Canöz, *İbra*, s. 327; Altay, Sıtkı Anlam. “Yargıtay Kararları Işığında Anonim Ortaklıklarda Hükmen İbra”, *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu*, C. XXXIV, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü, Ankara, 2022, s. 87 vd. Turan, s. 285. Aksi yönde bkz. Arslanlı, s. 200-201; Kırca (Şehriali Çelik / Manavgat), s. 169.

(TK m. 424)^{42,43}. Kanun koyucu, tıpkı ibra kararında olduğu gibi bilançonun onaylanmasına ilişkin genel kurul kararında da nitelikli bir nisap aramamaktadır. Dolayısıyla sermayenin dörtte biriyle toplanan genel kurulda temsil edilen oyların çoğunluğuyla hem ibraya hem de bilançonun onaylanmasına karar verilmektedir. Dörtte birlik oranın sağlanamaması nedeniyle ilk toplantı yapılamadığı takdirde, ikinci toplantının yapılabilmesi için nisap aranmamaktadır (TK m. 418).

Bu başlık altında, esas sözleşmeye konulacak bir hükümlerle ibra kararı hakkında daha ağır bir yetersayı kararlaştırıldığı durumlarda, bilançonun TK m. 418’de öngörülen nisaplarca onaylanmasının ibra sonucunu doğurup doğurmayacağı sorusuna cevap aranacaktır.

Bu bağlamda belirtelim ki esasında ortada tek bir genel kurul kararı vardır; o da bilançonun onaylanmasıdır. Fakat söz konusu karar birden fazla konuyu içermektedir. Öyle ki genel kurulda karar şeklinde tecelli eden irade hem bilançonun onaylanması hem de ibra sonucunu doğurmaktadır. Hâl böyle olunca uygulanacak yetersayı normunun tespiti lazım gelmektedir.

Her ne kadar TK’da bu hususta açık bir düzenleme yer almasa da bize yol gösterebileceğini düşündüğümüz bir hükme rastlamaktayız. Yapısal değişikliklerden biri olan birleşme hakkındaki karara uygulanacak olan yetersayı önce TK m. 151/1’de düzenlenmiş, birleşme sözleşmesinin aynı zamanda şirketin işletme konusunda değişikliğe yol açması hâlinde ise TK m. 151/6’nın uygulanması gerektiği hükme bağlanmıştır. TK m. 151/1’e göre toplantı yetersayısı, esas veya çıkarılmış sermayenin çoğunluğu; karar yeter sayısı, genel kurulda mevcut bulunan oyların dörtte üçüdür. Buna karşılık birleşme sözleşmesi şirketin işletme konusunun tamamen değiştirilmesine yol açıyorsa artık TK m. 151/1’deki nisaplar değil, TK m. 151/6’nın atfına müsteniden TK m. 421/3-a’da yer alan ağırlaştırılmış nisaplar uygulanacaktır. Bu düzenleme uyarınca karar yetersayısı, sermayenin en az yüzde yetmişbeşini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oylarıdır.

⁴² Aytaç, *İbra*, s. 138; Çamoğlu, *Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu*, s. 227; Helvacı, Mehmet. *Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu*, 2. Bası, Beta, İstanbul, 2001, s. 140; Çamoğlu (Poroy / Tekinalp), N. 615; Tekinalp, Ünal. *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*, Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 5. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2020, N. 16-140; Moroğlu, Erdoğan. “Anonim Ortaklıkta Yönetim ve Denetim Kurulu Üyelerinin İbralarının Zamanı, Kapsamı ve Geri Alınması”, *BATİDER*, C. XXI, S. 2, 2001, s. 6; Pulaşlı, *Şerh 4*, § 63 N. 124; Şener, s. 431; Şahin, s. 107 vd.; Çelik, s. 55; Avcı, s. 98; Özboyacı, s. 68; Sever, s. 68; Karademir, s. 34; Akkaya, s. 43; Şimşek Güzelsu, s. 21-24; Canözü, *İbra*, s. 55; Aksu Özkan, s. 286; Turan, s. 58.

⁴³ İsviçre ve Alman hukuklarında TK m. 424’e karşılık gelen bir düzenleme bulunmamaktadır. Buna rağmen İsviçre öğretisinde bilançonun onaylanmasının ibra sonucunu doğuracağı genellikle kabul edilmektedir. Nitekim bu yönde bkz. Piconi, Reno. *Der Entlastungsbeschluss (Décharge)*, H.R. Sauerländer, Aarau, 1945, s. 25; von Steiger, s. 237; Biggel, Hans. *Die Verantwortlichkeit des Verwaltungsrates*, Ernst Lang, Zürich, 1940, s. 71; Tanner, *Zürcher Kommentar: Aktiengesellschaft*, Art. 698 N. 128.

Alman öğretisinde ise bilançonun onaylanmasının ibra sonucunu doğurmayacağı görüşü hâkimdir. Bu hususta bkz. Kubis, Dietmar. *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz: AktG, Band 3: §§ 118-178*, Ed. Wulf Goette, Mathias Habersack, Susanne Kalss, 5. Auflage, C.H.Beck Verlag, München, 2022, § 120 N. 6; Koch, Jens. *Beck’sche Kurz-Kommentare, Band 53: Aktiengesetz*, Ed. Uwe Hüffer, Jens Koch, 23. Auflage, C.H.Beck Verlag, München, 2023, § 120 N. 7; Mülberr, Peter O. *Aktiengesetz: Großkommentar, Band 7/1: §§ 118-130*, Ed. Heribert Hirte, Peter O. Mülberr, Markus Roth, 5. neu bearbeitete Auflage, de Gruyter, Berlin/Boston, 2017, § 120 N. 98; Drinhausen, Barbara. *Aktiengesetz: AktG*, Ed. Wolfgang Hölters, Markus Weber, 4. Auflage, C.H.Beck Verlag, München, 2022, § 120 N. 9.

Yukarıda yer verilen birleşme kararı örneğinden de kolaylıkla görüleceği gibi, esasında ortada tek bir genel kurul kararı bulunmaktadır fakat bu karar hem birleşmeyi hem de şirketin işletme konusunu değiştirmeyi konu almaktadır. Kanun koyucu birden fazla konuyu ilgilendiren genel kurul kararları hakkında uygulanacak olan yetersayıya dair tercihini daha ağır olandan yana yapmıştır. Kanımızca bu tercih isabetli olmuştur. Aksi varsayım, kanunun dolanılmasına yol açacaktır⁴⁴.

Bu tespitin ardından bilançonun onaylanmasının ibra sonucunu doğurup doğurmayacağı meselesinde, kanun koyucunun birleşme kararındaki izlediği politika bize yardımcı olacaktır. Kanımızca ibra kararına ilişkin nisabın esas sözleşmeyle ağırlaştırıldığı bir ihtimalde, bilanço ağırlaştırılmış nisaba göre onaylanmadığı müddetçe ibra sonucu doğmayacaktır.

Belirtelim ki uygulanacak yetersayı normunun tespitinde kararın konusundan hareket edilerek de aynı sonuca ulaşmak mümkündür. Bu bağlamda sözü edilen karar hem bilançonun onaylanmasını hem de ibra kararını konu almaktadır. Her bir konuya kendi nisapları uygulanmalıdır. Nitekim bilançonun onaylanmasına TK m. 418 uygulanacakken, onayın ibra sonucunu doğurabilmesi için esas sözleşmeyle ağırlaştırılmış olan yetersayıya ulaşmak gerekecektir.

Yeri gelmişken öğretide *Moroğlu* tarafından savunulan bir görüşe değinmek isteriz. Yazara göre kanunda veya esas sözleşmede belirtilen nisaplara aykırı olarak alınan genel kurul kararları sadece iptal edilebilir kararlardır⁴⁵. Bir an için yazarın bu görüşünün doğru olduğu kabul edilecek olursa, bilançonun TK m. 418’de belirtilen nisaplarla onaylanması, aynı zamanda ibra sonucunu doğuracaktır. Dikkat edilirse burada ibra kararı yönünden bir nisaba aykırılık söz konusudur. Dolayısıyla bilançonun onaylandığı tarihten itibaren üç ay içinde ibra varsayımının iptali dava edilmediği takdirde, ibra varsayımı baştan itibaren geçerli bir şekilde hüküm ve sonuç doğuracaktır. Ne yazık ki bu görüşe katılma olanağımız bulunmamaktadır. Çünkü bir genel kurul kararının meydana gelmesi için kanunda veya esas sözleşmede belirtilen nisapların sağlanması şarttır. Bir diğer deyişle nisaplar genel kurul kararının kurucu unsurlarındandır⁴⁶. TK m. 446/1-b’ye aykırılıklar ise saklıdır.

Bu vesileyle bilançonun onayı ile ibra kararı arasındaki ilişkiye de değinilmelidir. Öncelikle belirtmek gerekir ki finansal tabloların ibranın temelini teşkil etmesi nedeniyle⁴⁷, ibra kararı ile

⁴⁴ Aynı yönde bkz. Çoştan, Hülya. *Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Birleşme, Bölünme ve Tür Değiştirme Kararları*, 3. Bası, Seçkin Yayınları, Ankara, 2013, s. 131.

⁴⁵ Moroğlu, *Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, s. 145. Kanunda öngörülen nisaplara aykırılığın yokluk, esas sözleşmede belirtilen nisaplara aykırılığın ise iptal edilebilirlik olduğu yönünde bkz. Pulaşlı, *Şerh*, C. 3, § 33 N. 378 vd.

⁴⁶ İster kanunda isterse esas sözleşmede belirtilmiş olsun, nisaplara aykırı olarak alınan genel kurul kararlarının yoklukla malul olduğu yönünde bkz. Çamoğlu (Poroy / Tekinalp), N. 722a; Tekil, Fahiman. *Anonim Şirketler Hukuku*, 2. Bası, Alkım Yayınları, İstanbul, 1998, s. 308; Ayoğlu, s. 736.

Nitekim Yargıtay uygulaması da bu yöndedir. Bkz. 11. HD’nin 26.10.2020 tarih ve 2019-1366/4391 sayılı; 10.2020 tarih ve 2019-1407/4340 sayılı; 22.09.2020 tarih ve 533/3554 sayılı; 01.07.2020 tarih ve 2019-3178/3373 sayılı kararları (Çevrimiçi), www.karararama.yargitay.gov.tr, 14.06.2023.

⁴⁷ Aytaç, *İbra*, s. 140; Ansay, s. 426; Çamoğlu, *Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu*, s. 227; Canözü, *İbra*, s. 122; Turan, s. 197.

bilanço arasında kuvvetli bir bağ vardır⁴⁸. Fakat bu kuvvetli bağ, bilançonun onaylanmasına rağmen ibranın reddi yönünde karar tesis edilmesine engel değildir⁴⁹. Çünkü finansal tablolar standartlara uygun biçimde tutuldukları hâlde, yönetim kurulu üyeleri kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ederek şirket nezdinde zarara yol açmış olabilir. Nitekim ibra varsayımının düzenlendiği TK m. 424'te, bilançonun onaylanmasına ilişkin genel kurul kararının ibra sonucunu doğurması istenmediği takdirde bu hususun belirtilmesine imkân tanınmış, böylece bilanço ile ibra kararı arasındaki bağ koparılmıştır. Esas itibarıyla aynı sonuca yukarıdaki açıklamalarımız uyarınca da varmak mümkündür. Bu anlamda ibra kararına ilişkin yetersayılar esas sözleşmeyle ağırlaştırıldığı takdirde, bilançonun TK m. 418'deki nisaplarla onaylanması ibra sonucunu doğurmayacak, böylece bilanço ile ibra kararının yazgıları birbirinden ayrılacaktır.

IV. KURULUŞ VE SERMAYE ARTIRIMININ İBRASINDA EK ŞART: AZINLIĞIN KARŞI ÇIKMAMASI

Kuruluş ve sermaye artırımında ibranın düzenlendiği TK m. 559'un ilk cümlesinde kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, denetçilerin, şirketin kuruluşundan ve sermayenin artırımından doğan sorumlulukları, şirketin tescili tarihinden itibaren dört yıl geçmedikçe sulh ve ibra yoluyla kaldırılamayacağı ifade edildikten sonra çalışma konumuzla ilgili olan üçüncü cümlede, “*esas sermayenin onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden pay sahipleri sulh ve ibranın onaylanmasına karşı iseler, sulh ve ibra genel kurulca onaylanmaz.*” denilmiş, böylece kuruluş ve sermaye artırımını ihtiva eden ibra kararının alınabilmesi için sadece TK m. 418'deki nisapların sağlanması yeterli görülmemiş, ayrıca azınlığın da karşı çıkması şartı aranmıştır.

TK m. 559'un gerekçesine bakıldığında, bu hükmün 6762 sayılı eTK m. 310'un tekrarı olduğunun ifadesiyle yetinilmiştir⁵⁰. Oysaki en azından TK m. 559'da dil yenileştirmesine gidildiğine işaret etmek gerekirdi. Hatta nisaplarla ilgili olarak eTK m. 310'da sadece “*esas sermayenin onda biri*”nden söz edilmiş, TK m. 559'da ise “*esas sermayenin onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden pay sahipleri*”nden bahsedilmiştir. Böylece eTK'dan farklı olarak TK'da ibra kararının meydana gelip gelmediği tespit edilirken şirketin halka açık olup olmadığına göre bir değerlendirme yapılacaktır.

Ekleme gerekir ki eTK m. 310'dan aynen aktarıldığı anlaşılan “*esas sermaye*” ibaresinin hem yeni TK'nın sistematığı ile uyumsuzluğa yol açması hem de kayıtlı sermaye rejimini

⁴⁸ Forstmoser / Meier-Hayoz / Nobel, § 22 N. 52; von der Crone, § 17 N. 961.

⁴⁹ Nitekim bu yönde bkz. Tanner, *Zürcher Kommentar: Aktiengesellschaft*, Art. 698 N. 128; von der Crone, § 5 N. 34; Forstmoser, s. 412; Aytaç, *İbra*, s. 139; Avcı, s. 42; Özboyacı, s. 69; Akkaya, s. 113; Canözü, *İbra*, s. 158; Turan, s. 186. İsviçre Federal Mahkemesinin bu yöndeki kararı için bkz. BGE 78 II 155, 156.

Öte yandan Türk öğretisinde Aksu Özkan, bilançoyu onaylayan genel kurulun, ilke olarak ibra kararını da vermesi gerektiğini savunmaktadır (Aksu Özkan, s. 290-291).

Yargıtay bazı kararlarında, usulüne uygun biçimde tutulmuş bilanço ile yıllık faaliyet raporunun varlığı hâlinde genel kurulun yönetim kurulu üyelerinin ibralarına karar vermesi gerektiğine hükmetmiştir. Yargıtay'ın bu yöndeki kararları için bkz. 11. HD'nin 10.06.2019 tarih ve 2018-2659/4162 sayılı; 09.05.2016 tarih ve 2015-10277/5229 sayılı kararları (Çevrimiçi), www.karararama.yargitay.gov.tr, 13.06.2023.

⁵⁰ Bkz. TK m. 559'un gerekçesi.

kapsamaması nedenleriyle yerinde bir kullanım olmamıştır. Bu açıdan TK m. 332'nin gerekçesine bakıldığında, TK'nın birçok yenilik içerdiği, bunlardan birinin Kanun'da kullanılan "sermaye" sözcüğünün hem esas sermaye sistemindeki sermayeyi hem de kayıtlı sermaye rejimindeki çıkarılmış sermayeyi ifade eden bir terim olduğu özellikle vurgulanmıştır⁵¹. Ne var ki TK m. 559'daki "esas sermaye" ibaresiyle TK m. 332'nin gerekçesinde ifade edilen yenilik yakalanmamıştır. Bu çerçevede yapılacak bir değişiklikte "esas" kelimesinin metinden çıkarılması gerekmektedir⁵².

Sermayenin onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden pay sahiplerinin ibraya engel olma hakkının hukuki niteliğine ilişkin öğretide yaşanan tartışmaları bir kenara bırakıp⁵³ TK m. 559'a çalışma konumuz ışığında yaklaşıldığında, söz konusu düzenlemenin esasında bir nisap hükmü içerdiği görülmektedir⁵⁴. Bu anlamda konusu kuruluş veya sermaye artırımı olan bir ibra kararının alınabilmesi, halka açık olmayan şirketlerde sermayenin onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden pay sahiplerinin karşı çıkmamış olması şartına bağlıdır. Onda birlik ve yirmide birlik oranlar esas sözleşmeyle artırılamaz fakat tersi mümkündür, yani esas sözleşmeye konulacak bir hükümlerle TK'da öngörülenden daha düşük bir nisap kararlaştırılabilir⁵⁵.

Pay sahipleri oylarını olumlu yönde kullanabilecekleri gibi olumsuz veya çekimser yönde de kullanabilirler. Çekimser oylar ibra kararının meydana gelmesine engel teşkil etmez.

⁵¹ Bkz. TK m. 332'nin gerekçesi.

⁵² Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku*, s. 403; Balsever, Sergül. "Kuruluş ve Sermaye Artırımında İbra (TTK m. 559)", *İÜHFMD*, C. LXXVI, S. 1, 2018, s. 171.

⁵³ TK m. 559'da öngörülen düzenlemenin hukuki niteliği öğretide tartışmalı olup bu görüşleri dört grupta toplamak mümkündür. Öğretide hâkim olan görüşe göre ibraya engel olma imkânı, olumsuz azınlık haklarındandır (İmregün, *Menfaat İhtilafları*, s. 54; Birsal, Mahmut Tefvik. "Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları", *İmran Öktem'e Armağan*, Sevinç Matbaası, Ankara, 1970, s. 637; Aytacı, İbra, s. 107; İmregün, *Anonim Ortaklıklar*, s. 311; Poroy (Tekinalp / Çamoğlu), N. 755; Sumer, Ayşe. *Anonim Ortaklıklarda Azınlık Haklarının Korunması ve Anonim Ortaklığın Hakkı Nedenle Feshi*, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1991, s. 22; Ulaş Kısa, Seda. "Anonim Ortaklıkta Yaşanan Çıkar Çatışmasının Azınlıkta Kalanlara Zarar Vermemesi için Öngörülen Hukuki Araçlar", *Bilgi Toplumunda Hukuk: Ünal Tekinalp'e Armağan*, C. 1, Beta Yayınları, İstanbul, 2003, s. 523; Canöz, İbra, s. 169).

Bir diğer görüş ise olumsuz azınlık hakkı görüşünü reddeder (Helvacı, Mehmet. "Anonim Ortaklıkta Ticaret Kanunundan Kaynaklanan Azınlık Haklarının Hukuki Niteliği ve Tanımı", *Prof. Dr. Oğuz İmregün'e Armağan*, Beta Basım, İstanbul, 1998, s. 299, 307, 308; Aydın, Alihan. "Anonim Ortaklıkta Çoğunluk Pay Sahiplerinin Azınlığa Karşı Korunması", *Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı*, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1999, s. 30). Bu görüşü savunan yazarlardan *Helvacı*'ya göre TK m. 559 uyarınca ibraya engel olma imkânı, düzenleme haklarının alt grubunda yer alan yönetim (temsil) hakkı niteliğindedir (Helvacı, *Azınlık Haklarının Hukuki Niteliği*, s. 304).

Üçüncü görüşe göre TK m. 559, teknik anlamda bir azınlık hakkı niteliği taşımayan karar yetersayılarına ilişkin bir düzenlemedir (Dural, H. Ali. "Anonim Şirketlerde Olumsuz Azınlık Hakları Düzenlemesi", *Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı*, İstanbul, 1999, s. 187; Kırcı / Şehriali Çelik / Manavgat, s. 62).

Dördüncü ve son görüşe göre TK m. 559 uyarınca ibraya engel olma hakkı, bozucu yenilik doğuran bir haktır (Balsever, s. 170-171).

⁵⁴ Nitekim aynı yönde bkz. Dural, *Olumsuz Azınlık Hakları*, s. 187; Kırcı / Şehriali Çelik / Manavgat, s. 62.

⁵⁵ Domaniç, Hayri. *Türk Ticaret Hukukuna Göre Anonim Şirketlerin Kuruluşundan Doğan Mesuliyet*, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1964, s. 93; Domaniç, *TTK Şerhi II*, s. 410; Aytacı, İbra, s. 107; Pulaşlı, Şerh, C. 3, § 44 N. 24; Bahtiyar, Mehmet. "Anonim Şirketlerde Azınlık Oranlarının Anasözleşme ile Değiştirilmesi Sorunu", *Türk Ticaret Kanunu'nun 5. Yıl Sempozyumu, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 2018, s. 371; Balsever, s. 171; Canöz, İbra, s. 170. Aksi yönde bkz. ve krs. Tekinalp, *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*, N. 14-10; İmregün, *Menfaat İhtilafları*, s. 82; İmregün, *Anonim Ortaklıklar*, s. 325.

Belirtelim ki ibra kararının meydana gelmesine engel olunmak istendiği takdirde, karara karşı muhalefetin toplantı tuanağında yer alması gerekmektedir (TK m. 422)⁵⁶. Dile getirilen son husus belki, çoğunluk karşısında azınlığı korumayı hedefleyen TK m. 559'un öngörülme amacına aykırı olduğu eleştirisine maruz kalabilir⁵⁷. Ne var ki hükmün kaleme alınış şekli karara muhalefetin tutanağa geçirilmesini zorunlu kılmaktadır. Zira “*ibranın onaylanmasına karşı olmak*” ifadesinden, yalnızca olumsuz yönde oyun yeterli olmadığı aynı zamanda karara muhalefetin de tutanağa geçirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır⁵⁸. İbraya karşı çıkılırken gerekçe gösterme zorunluluğu ise bulunmamaktadır⁵⁹.

Sermayenin onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden pay sahiplerinin ibraya karşı çıkmalarının hukuki sonucuna daha yakından bakmakta yarar vardır. TK m. 559'un lafzından hareket edildiğinde azınlığa tanınan imkânın olumlu ibra kararının meydana gelmesine engel olmaktan ibaret olduğu, olumsuz ibra kararının ise ortaya çıkmayacağı sonucuna ulaşılmaktadır. Gerçekten TK m. 559'un ikinci cümlesinde ibra kararının ancak genel kurulun onayıyla geçerlilik kazanacağından söz edildikten sonra üçüncü cümlede, azınlığın ibranın onaylanmasına karşı olması hâlinde “*ibra genel kurulca onaylanmaz.*” denilmiştir. Bu düzenleme bakımından dikkat edilirse ibranın reddedildiğinden söz edilmemiş, ibranın onaylanmayacağı dile getirilmiştir. Dolayısıyla ibranın onaylanmayacak olması, ibranın reddi sonucunu doğurmamaktadır. Aynı sonuca, kararların toplantıda temsil edilen oyların çoğunluğuyla verileceğinden söz eden TK m. 418/2'den varmak da mümkündür. Bu açıdan bakıldığında ibranın reddi kararının meydana gelebilmesi, toplantıda temsil edilen oyların çoğunluğunun ibra önerisinin aleyhinde, yani red yönünde oy kullanmasına bağlıdır.

Netice itibariyle şirketin kuruluşu veya sermaye artırımını konulu bir ibra kararının alınabilmesi için sadece TK m. 418'deki nisapların oluşması yetmemekte aynı zamanda sermayenin onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden pay sahiplerinin ibranın onaylanmasına karşı çıkmamış olması gerekmektedir. Bu bakımdan TK m. 559'da yer alan düzenlemeyle azınlığa olumlu ibra kararının meydana gelmesine engel olma olanağı tanınmaktadır. Fakat bu hakkın kullanılması olumsuz ibra kararına vücut vermemektedir⁶⁰. Bir diğer deyişle azınlığın karşı çıkması hâlinde ne olumlu ne de olumsuz yönde bir ibra kararı oluşmaktadır. Belirtelim ki bu tespitimiz, ibranın reddi kararına bağlanan hukuki sonuçların doğmasına engel olduğu için hakkaniyet hissini okşadığını söylemek güçtür.

⁵⁶ Pentz, Andreas. *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz: AktG*, Band 1: §§ 1-75, Ed. Wulf Goette, Mathias Habersack, Susanne Kalss, 5. Auflage, C.H.Beck Verlag, München, 2022, § 50 N. 4 ve 23; Vetter, Eberhard / Schulenburg, Voker. *Beck'sche Kurz-Kommentare; Band 62: Gesellschaftsrecht*, Ed. Martin Henssler, Lutz Strohn, 5. Auflage, C.H.Beck, München, 2021, AktG § 50 N. 1; Vedder, Karl Christian. *Aktiengesetz: AktG*, Ed. Hans Christoph Grigoleit, 2. Auflage, C.H.Beck, München, 2020, § 50 N. 1-3; Domaniç, *Kuruluşta Doğan Mesuliyet*, s. 93; İmregün, *Anonim Ortaklıklar*, s. 87; Çelik, s. 170-171; Canözü, *İbra*, s. 172.

⁵⁷ Bu yönde bkz. Balsever, s. 172; Turan, s. 226.

⁵⁸ Pentz, *MünchKommAktG*, § 50 N. 4.

⁵⁹ Pentz, *MünchKommAktG*, § 50 N. 23.

⁶⁰ Azınlığın karşı çıkması hâlinde olumsuz yönde ibra kararının meydana geleceği yönünde bkz. Moroğlu, *Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, s. 20; Zengin, s. 14.

Bu hususa ilişkin *de lege feranda* değerlendirmemiz ise şu şekildedir: TK m. 559'da yapılacak bir tadille, söz konusu hükümde öngörülen orandaki azınlığın ibra kararına karşı olması hâlinde ibra edilmeme kararının meydana geleceğinden söz edilmelidir.

V. TK M. 559'DA ÖNGÖRÜLEN AZINLIK ŞARTININ DİĞER İBRA KARARLARINA TEŞMİL EDİLİP EDİLMEYECEĞİ SORUNU

Bu başlık altında şirketin kuruluşunu ve sermaye artırımını konu alan sulh ve ibra kararının meydana gelme şartlarından biri olan sermayenin onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden pay sahiplerinin ibra kararına karşı çıkmamış olmasının, diğer ibra kararlarına da doğrudan veya kıyasen uygulanıp uygulanmayacağı araştırılacaktır.

Bir defa esas sözleşmede öngörüldüğü takdirde, kuruluş ve sermaye artırımından başka konuların ibrası hakkında karar verilirken de söz konusu azınlık şartının sağlanmış olması gerekecektir. Dolayısıyla TK m. 559'daki azınlık şartının diğer ibra kararlarına teşmil edilip edilmeyeceği sorunu, esas sözleşmede bu yönde bir hüküm bulunmayan hâllerde ortaya çıkacaktır.

Hemen belirtelim ki böyle bir tereddütün yaşanma nedeni, AktG 50'nin TK'ya alınması fakat AktG 93/4'ün aktarılmamasıdır. Öyle ki TK m. 559'a kaynaklık eden AktG 50'yi⁶¹ takiben AktG 93/4'e göre, sadece kuruluş işlemlerinden doğan sorumlulukların değil aynı zamanda yönetim kurulu üyelerinin diğer bütün faaliyetlerinden doğan sorumluluklarının sulh ve feragat ile sona erdirilmesi, sorumluluğu doğuran olayın meydana geldiği tarihten itibaren üç yılın geçmesi ve sermayenin onda birini temsil eden pay sahiplerinin yazılı biçimde itiraz etmemiş olması şartına bağlanmıştır. Gerek AktG 50 gerekse AktG 93/4 düzenlemeleri bakımından dikkat edilecek olursa sorumluluğun sulh ve feragat ile sona erdirilme şartlarından söz edilmiş fakat ibra kararından bahsedilmemiştir. Bunun nedeni Alman hukukunda ibra kararının sorumluluğu sona erdiren hâllerden biri olmamasıdır (AktG 120/2)⁶². Fakat Alman öğretisinde AktG 50 ve 93/4 hükümlerinin geniş yorumlanmasının zorunlu olduğu, bu bağlamda sadece sulh ve feragatin değil aynı zamanda sorumluluğu sona erdiren diğer hâllerin de hükümlerin kapsamında yer alması gerektiği savunulmaktadır⁶³. Türk hukukunda ise ibranın sorumluluğu sona erdiren etkiyi haiz olması nedeniyle bu hükümler kapsamında mütalaa edileceği açıktır. Nitekim bunun bir tezahürünü ibra kararından söz eden TK m. 559'da görmek mümkündür.

Netice itibarıyla Alman hukukunda yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun genel kurul kararıyla sona erdirilebilmesi, hem sorumluluğu doğuran olayın üzerinden üç yılın geçmesine hem de sermayenin onda birini temsil eden pay sahiplerinin yazılı biçimde itiraz etmemiş olması

⁶¹ Bu hükme göre kurucuların, yönetim kurulu ve denetim kurulu üyelerinin kuruluştan doğan sorumlulukları, şirketin ticaret siciline tescili tarihinden itibaren üç yılın geçmesi ve ancak sermayenin onda birini temsil eden pay sahiplerinin yazılı biçimde itiraz etmemiş olması hâlinde sulh ve feragat yoluyla sona erdirilebilir.

⁶² Kubis, *MünchKommAktG*, § 120 N. 14; Koch, § 120 N. 2-4; Mülberr, § 120 N. 17.

⁶³ Arnold, Michael. *Kölner Kommentar zum Aktiengesetz, Band 1, §§ 1-75 AktG*, Ed. Wolfgang Zöllner, Ulrich Noack, 3. neubearbeitete und erweiterte Auflage, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2011, § 50 N. 6; Penzt, *MünchKommAktG*, § 50 N. 11; Körber, Torsten. *Heidelberger Kommentar zum Aktiengesetz*, Ed. Tobias Bürgers, Torsten Körber, 4. Neu bearbeitete Auflage, C.F.Müller, Heidelberg, 2017, § 50 N. 3; Gerber, Olaf. *Beck-online. Grosskommentar zum Aktienrecht, Band 1, §§ 1-132 AktG*, Ed. Gerald Spindler, Eberhard Stliz, 5. Auflage, C.H.Beck, München, 2022, § 50 N. 5.

şartlarına bağlanmıştır. Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun genel kurul kararıyla sona erdirilmesine ilişkin Alman hukukunda izlenen hukuk politikasının bir yansımasının TK m. 559 vesilesiyle Türk hukukunda tezahür etmesi nedeniyle, sadece şirketin kuruluşunu ve sermaye artırımını konu alan ibra kararlarında değil aynı zamanda yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna yol açan diğer bütün olayların ibrasında sermayenin onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden pay sahiplerinin karşı çıkmamış olmaları şartının aranacağı yorumu yapılabilir. Hatta AktG 93/4'ün ihmal nedeniyle TK'ya alınmadığı, giderek ibranın kapsamında yer alan olaylara bağlı olarak ibra kararının meydana gelme şartlarında farklılığa gidilmesinin tutarlı bir yaklaşım olmayacağı eleştirisi de dile getirilebilir.

Öte yandan 6102 sayılı Kanun ile birlikte ibra kararının hukuki sonuçları Türk anonim şirketler hukukunda ilk kez kanuni zemine kavuşmuştur. İsviçre'den alındığı anlaşılan⁶⁴ TK m. 558/2'yi özellikli kılan husus, ibra kararının sadece ibraya olumlu oy veren ve ibra kararını bilerek pay iktisap etmiş olan pay sahiplerinin dava hakkını kaldırması, diğer pay sahiplerinin dava haklarının ise varlığını muhafaza etmesidir. Bu itibarla TK m. 558/2, genel kurul tarafından verilen kararların, karara olumlu oy vermiş olsun veya olmasın her bir pay sahibi hakkında geçerli olacağından söz eden TK m. 423'ün istisnası niteliğindedir.

Eklemek gerekir ki TK m. 558/2'nin son cümlesinde yer alan düzenlemeyle, dava hakları devam eden pay sahiplerinin bu haklarını kullanmalarında süre kısıtı getirilmiştir. Öyle ki ibraya olumlu oy vermeyerek dava haklarını mahfuz tutan pay sahiplerinin yönetim kurulu üyeleri aleyhine açacakları sorumluluk davası, ibra tarihinden itibaren altı aylık hak düşürücü süreye bağlanmış, böylece ibra kararının bir sonucu olarak TK m. 560'taki iki ve beş yıllık zamanaşımı süreleriyle ceza zamanaşımı süresi uygulanma imkânını kaybetmiştir.

İsviçre hukukunda ise ibra kararının alınma şartları düzenlenmemiş, sadece ibra kararının etkisi OR 758'de hükme bağlanmıştır. TK m. 558'e benzer şekilde OR 758'de de ibra kararı yalnızca ibraya olumlu oy veren ve ibra kararını bilerek pay iktisap etmiş olan pay sahiplerinin dava haklarını kaldırmaktadır. 2020 revizyonuyla birlikte diğer pay sahiplerinin dava hakları altı aydan oniki aya çıkarılmış⁶⁵, dahası özel denetim yapıldığı hâllerde denetim boyunca bu sürenin duracağı hükme eklenmiştir⁶⁶. İbra kararına ilişkin yetersayılar bakılacak olursa, esas sözleşmede aksine daha ağır bir nisap öngörülmediği takdirde genel kurulda temsil edilen oyların çoğunluğuyla ibraya karar verilmektedir. Belirtelim ki Alman hukukunda öngörülen azınlığın karşı çıkmamasına veya sorumluluğu doğuran olayın üzerinden belli bir sürenin geçmesine ilişkin kayıtlara OR'da yer verilmemiştir.

Tüm bu açıklamalar ışığında konuya yaklaşıldığında Alman hukukunda yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğunun sona erdirilmesinde hem süre hem de azınlık kaydı getirilmek

⁶⁴ Bkz. TK m. 558/2'nin gerekçesi.

⁶⁵ Bu değişikliğin gerekçesinde altı aylık sürenin çok kısa olduğu, karmaşık konular söz konusu olduğunda pay sahiplerinin ihtiyaç duydukları bilgileri bu süre zarfında toplamalarının imkânsız hâle geldiği dile getirilmiştir. Bkz. Botschaft Art. 758 Abs. 2, s. 601.

⁶⁶ Gerekçede, söz konusu değişiklik vasıtasıyla özel denetim ile ibra kararı arasındaki uyumun sağlandığı, özel denetimin sonucunun beklenerek sorumluluk davasının açılmasına imkân verilerek özel denetimde elde edilen verilerin sorumluluk davasında kullanılabilmesi ifade edilmiştir. Bkz. Botschaft Art. 758 Abs. 2, s. 601.

suretiyle İsviçre hukukuna kıyasla daha ağır şartlar konulmuştur. Oysaki İsviçre hukukunda yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğunun bir an önce netlik kazanması istenmiş, bu nedenle süre veya azınlık şartı gibi ağırlaştırıcı kayıtlara yer verilmemiş, hatta ibra kararından sonra diğer pay sahiplerinin dava haklarının üç ve on yıllık zamanaşımı süreleri yerine (OR 760) oniki aylık hak düşürücü süreye bağlanmıştır (OR 758/2). Böylece yönetim kurulu üyeleri sorumluluk davası ile karşılaşma endişesinden olabildiğince hızlı kurtulup şirketin yönetiminde ihtiyaç duydukları takdir yetkilerini daha cesur bir şekilde kullanabilecektir.

Nihayet konu Türk hukuku yönünden ele alındığında, TK'nın ibraya ilişkin düzenlemelerinde çift başlı bir sistem karşımıza çıkmaktadır. Öyle ki bir taraftan -kuruluş ve sermaye artırımını vesilesiyle de olsa- hem dört yıllık süre hem de azınlığın karşı çıkmaması şartı getirilerek ibra kararının meydana gelmesi zorlaştırılmış diğer taraftan ise dava hakları devam eden pay sahiplerinin bu haklarını kullanmaları ibra tarihinden itibaren altı aylık hak düşürücü süreye bağlanarak kendi içinde çelişkili bir durum oluşmuştur.

Son olarak TK m. 559'da düzenlenen, konusunu şirketin kuruluşu ve sermaye artırımını olan ibra kararının meydana gelmesinde aranan sermayenin onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden pay sahiplerinin ibraya karşı çıkmamış olması şartının diğer ibra kararlarında da aranıp aranmayacağı meselesine bakılmalıdır. Bu bağlamda öncelikle belirtelim ki TK m. 558'e karşılık gelen bir düzenlemenin yer almadığı, ayrıca sermayenin onda birini temsil eden pay sahiplerinin yönetim kurulu üyeleri aleyhine dava açılması yönünde oy kullanmaları hâlinde şirketin bu talep tarihinden itibaren bir ay içinde dava açmaya mecbur olduğu (eTK m. 341/1) eTK döneminde TK m. 559'da (eTK m. 310) öngörülen azınlık şartının sadece kuruluş ve sermaye artırımının ibrasında değil diğer konuların ibrası hakkında da uygulanacağı savunması yapılabilirdi. Fakat 6102 sayılı TK'ya hem eTK m. 341/1'in aktarılmaması hem de İsviçre'den alınan TK m. 558'e yer verilmesi nedenleriyle TK m. 559'daki azınlık şartının kuruluş ve sermaye artırımının ibrasıyla sınırlı şekilde uygulamak gerekmektedir.

Bu tespitin ardından TK m. 559'a dair bazı değerlendirmelerde bulunmakta yarar vardır. Bir defa kuruluş ve sermaye artırımına özel önem verdiği anlaşılan kanun koyucunun bu iki konuyu içeren ibra kararlarının alınmasını zorlaştırmak istemiş, böylece şirket malvarlığını korumayı amaçlamıştır. Belirtelim ki bu amaç şüphesiz önemlidir fakat TK m. 559'un varlığı nedeniyle, yapısal değişiklikleri veya önemli miktarda şirket varlığının toptan satışını konu alan ibra kararının hangi şartlar altında alınacağı sorusuna cevap vermek zorlaşmaktadır. Zira bu iki husus, kuruluştan ve sermaye artırımından daha az önemsiz değildir. Nitekim hem yapısal değişiklikleri hem de önemli miktarda şirket varlığının toptan satışını konu alan genel kurul kararlarının meydana gelmesinde, sermaye artırımına kıyasla daha yüksek yetersayılar aranmaktadır. Bu tespit ise söz konusu hususların en az sermaye artırımını kadar önemli olduğunu göstermeye yetmektedir.

Kanımızca ibranın kapsamında yer alan olaylara bağlı olarak ibra kararının meydana gelme şartlarında farklılığa gidilmesi tutarlı bir yaklaşım olmamıştır. Ayrıca 6102 sayılı TK ile birlikte ibra kararının hukuki sonuçlarında İsviçre hukuk sisteminin benimsenmesi ve eTK m. 341/1'in TK'ya alınmaması nedenleriyle TK m. 559'un yürürlükten kaldırılması isabetli olacaktır. Fakat bu

yapılırken bütün ibra kararlarında uygulanacak şekilde, ikinci toplantıda da asgari bir toplantı nisabı öngören, bu açıdan TK m. 418/1'in son cümlesinden sapan özel bir hüküm sevk edilmelidir.

SONUÇ

Çalışmamış kapsamında ulaştığımız sonuçlar ve çözüm önerilerimiz sırasıyla şu şekilde yer almaktadır:

1.1. Hukuk düzeni ibraya ilişkin kararların verilmesinde özel bir toplantı nisabı öngörmemiştir. Bu nedenle genel toplantı nisabının düzenlendiği TK m. 418/1, ibraya ilişkin kararlarda da uygulanacaktır.

1.2. İbra kararının alınabilmesi için genel kurulda sermayenin en az dörtte birinin temsil edilmesi yeterlidir. İlk toplantıda dörtte birlik orana ulaşamadığı takdirde ikinci toplantıda nisap aranmaz. Aynı sonuç ibra varsayımı hakkında da geçerlidir.

1.3. Konusunu şirketin kuruluşu veya sermaye artırımı oluşturan ibra kararının alınabilmesi için sadece TK m. 418'deki nisapların var olması yetmemekte aynı zamanda sermayenin onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden pay sahiplerinin ibranın onaylanmasına karşı çıkmamış olması gerekmektedir. Bu bakımdan TK m. 559'da yer alan düzenlemeyle azınlığa olumlu ibra kararının meydana gelmesine engel olma olanağı tanınmaktadır. Fakat bu hakkın kullanılması olumsuz ibra kararına vücut vermemektedir. Bir diğer deyişle azınlığın karşı çıkması hâlinde ne olumlu ne de olumsuz yönde bir ibra kararı ortaya çıkmaktadır. TK m. 559'da yapılacak bir tadille, bu hükümde öngörülen orandaki azınlığın ibra kararına karşı olması hâlinde ibra edilmeme kararının meydana geleceği hükme bağlanmalıdır.

2. İbranın kapsamında yer alan olaylara bağlı olarak ibra kararının meydana gelme şartlarında farklılığa gidilmesi tutarlı bir yaklaşım olmamıştır. Ayrıca 6102 sayılı TK ile birlikte ibra kararının hukuki sonuçlarında İsviçre hukuk sisteminin benimsenmesi, giderek eTK m. 341/1'in TK'ya alınmaması nedenleriyle TK m. 559'un yürürlükten kaldırılması isabetli olacaktır.

3. İbra kararının önemli sonuçlarından biri, şirket nezdinde oluşan zararlara müsteniden yönetim kurulu üyeleri aleyhine sorumluluk davasının açılmamasıdır. Bu bağlamda belirtmek isteriz ki ilk toplantıda dörtte birlik toplantı nisabı sağlanamadığı takdirde ikinci toplantının yapılabilmesi için nisabın aranmaması uygun olmamıştır. İbranın hukuki sonuçları göz önünde bulundurulduğunda, ibraya ilişkin karar verilirken hem ilk toplantıda hem de ikinci toplantıda asgari bir toplantı nisabının şart koşulmasında yarar vardır.

3.1. TK m. 418/2 uyarınca ibra kararında karar yetersayısı toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğudur. Hüküm emredici nitelikte olduğu için esas sözleşmede daha düşük bir yetersayının öngörülmesi mümkün değildir.

3.2. Karar yetersayısının düzenlendiği TK m. 418/2'de yer alan "hazır bulunan oylar" ibaresinin yerini "temsil edilen oylar" ifadesi almalıdır.

3.3. Karar yetersayısı tespit edilirken toplantıda temsil edilen oyların tümü göz önünde bulunudur. Bu itibarla toplantıda temsil edildikleri hâlde kullanılmayan oylar da karar yetersayısının tespitinde hesaba katılır.

3.4. Karar yetersayısının tespitinde kişi sayısı değil, oy esas alınır.

4.1. Olumlu ibra kararından söz edebilmek için oyların çoğunluğunun öneri lehinde birleşmesi gerekmektedir.

4.2. Olumsuz ibra kararının meydana gelmesi ise, kullanılan oyların çoğunluğunun ibranın reddi yönünde birleşmesi şartına bağlıdır. Bu itibarla toplantıda temsil edilen oyların çoğunluğunun ibra lehine birleşmediği her hâlde olumsuz ibra karardan söz edilemez. Öyle ki çekimser veya kullanılmayan oylar, olumsuz ibra kararının meydana gelmesi için ihtiyaç duyulan karar yetersayısının oluşmasını önleyebilir.

İbra kararına ilişkin nisabın esas sözleşmeyle ağırlaştırıldığı bir ihtimalde, bilanço ağırlaştırılmış nisaba göre onaylanmadığı müddetçe, bilançonun onaylanmasına ilişkin genel kurul kararı ibra sonucunu doğurmaz.

KAYNAKÇA

Akbağ, Direnç. *Limited Ortaklık Genel Kurulunun Toplanma ve Karar Alma Esasları*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010.

Akdağ Güney, Necla. “Banka Yönetim Kurulu Üyesinin İbra Edilmiş Olmasının Bankacılık Kanununa İstinaden Açılan Şahsi İflas Davasına Etkisi”, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. IV, S. 1, 2007, s. 49-75. (Anılış: *Banka Yönetim Kurulu Üyesinin İbrası*)

Akdağ Güney, Necla. *Anonim Şirket Yönetim Kurulu*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2016. (Anılış: *Yönetim Kurulu*)

Akkaya, Ayşegül. *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun İbrası*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019.

Aksu Özkan, Raziye. “Yargıtay Kararları Işığında Anonim Şirkette Genel Kurulun Bilançoya İlişkin Kararının Açık İbra Kararına Etkisi”, *Hacettepe HFD*, C. XI, S. 1, 2021, s. 282-307.

Alışkan, Murat. “İbranın Reddi Kararına Karşı İptal Davası Açılması ve İbraya İlişkin Kararlarda Oy Hakkından Yoksunluğa Aykırılığın Yaptırımı”, *Terazi Hukuk Dergisi*, C. XVI, S. 174, Şubat 2021, s. 348-362.

Altay, Sıtkı Anlam. “Yargıtay Kararları Işığında Anonim Ortaklıklarda Hükmen İbra”, *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu*, C. XXXIV, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü, Ankara, 2022, s. 47-95.

Ansay, Tuğrul. “Anonim Şirketlerin Ehliyeti, İdare Meclisinin İbrası, İdare Meclisi Aleyhine Sorumluluk Davası ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararları”, *BATİDER*, C. III, 1966, s. 407-431.

Arı, Zekeriyya. “Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Elektronik Ortama İlişkin Hükümü (Tasarı m. 1527) ve Sanal Genel Kurul”, *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XIII, S. 3-4, 2009, s. 177-199.

Arnold, Michael. *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz: AktG*, Band 3: §§ 118-178, Ed. Wulf Goette, Mathias Habersack, Susanne Kalss, 5. Auflage, C.H.Beck Verlag, München, 2022. (Anılış: *MünchKommAktG*)

Arnold Michael. *Kölner Kommentar zum Aktiengesetz, Band 1, §§ 1-75 AktG*, Ed. Wolfgang Zöllner, Ulrich Noack, 3. neubearbeitete und erweiterte Auflage, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2011. (Anılış: *KölnerKommAktG*)

Arslanlı, Halil. *Anonim Şirketler, C. II-III: Anonim Şirketlerin Organizasyonu ve Tahviller*, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1960.

Aydemir, Fatih. “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrasının Hukuki Sonuçları”, *İÜHFMD, İlhan Özay’a Armağan Özel Sayısı*, C. LXIX, S. 1-2, 2011, s. 1075-1104.

Aydın, Alihan. “Anonim Ortaklıkta Çoğunluk Pay Sahiplerinin Azınlığa Karşı Korunması”, *Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu’na 65. Yaş Günü Armağanı*, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1999, s. 29-51.

Ayoğlu, Tolga. “Oydan Yoksun Pay Sahiplerinin Katılımı ile Alınan Genel Kurul Kararlarının Akıbeti (TTK md. 361/3’ün Uygulama Alanı)”, *Prof. Dr. Kemal Oğuzman’a Armağan, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, S. 1, Ocak 2002, s. 734-746.

Aytaç, Zühtü. *Anonim Ortaklıklarda İbra*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1982. (Anılış: *İbra*)

Aytaç, Zühtü. “İbranın Reddi -İbra ve Sorumluluk Davası- Yargıtay’ın Görüşü”, *Prof. Dr. Sabih Arkan’a Armağan*, Oniki Levha Yayınları, İstanbul, 2019, s. 245-266. (Anılış: *İbranın Reddi*)

Avcı, Nihan. *Anonim Ortaklıklarda İbra*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2007.

Azarkan, Necat. “Anonim Şirketlerde Sanal (Vürtüel) Genel Kurul”, *Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi*, C. II, S. 4, 2018, s. 25-48.

Bahtiyar, Mehmet. *Ortaklıklar Hukuku*, Güncellenmiş 14. Bası, Beta Yayınları, 2020.

Bahtiyar, Mehmet. “Anonim Şirket Genel Kurulunda Toplantı Yetersayısının Toplantı Süresince Korunması Şartına İlişkin TTK. 418/1 Hükümünün Değerlendirilmesi”, *Prof. Dr. Hamdi Yasaman’a Armağan*, Oniki Levha Yayınları, İstanbul, 2017, s. 59-102. (Anılış: *TTK. 418/1 Hükümünün Değerlendirilmesi*)

Bahtiyar, Mehmet. “Anonim Şirketlerde Azınlık Oranlarının Anasözleşme ile Değiştirilmesi Sorunu”, *Türk Ticaret Kanunu'nun 5. Yıl Sempozyumu, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 2018, s. 363-377. (Anılış: *Azınlık Oranlarının Anasözleşme ile Değiştirilmesi*)

Balsever, Sergül. “Kuruluş ve Sermaye Artırımında İbra (TTK m. 559)”, *İÜHFMD*, C. LXXVI, S. 1, 2018, s. 151-175.

Bärtschi, Harald. *Verantwortlichkeit im Aktienrecht*, Schulthess Verlag, Zürich, 2001.

Biçer, Levent / Hamamcıoğlu, Esra. “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Uygulanan Yetersayılar ve Bazı Değerlendirmeler”, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XII, S. 149-150, 2017, s. 71-134.

Biggel, Hans. *Die Verantwortlichkeit des Verwaltungsrates*, Ernst Lang, Zürich, 1940.

Birsel, Mahmut Tevfik. “Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları”, *İmran Öktem'e Armağan, Sevinç Matbaası*, Ankara, 1970, s. 620-657.

Böckli, Peter. *Schweizer Aktienrecht*, 4. vollständig neu bearbeitete Auflage, Schulthess Verlag, Zurich, 2009.

Canözü, Salih. “Anonim Şirketlerde İbra Kararının Kapsamı ve Şartları”, *The Journal of International Scientific Researches*, C. 5, S. 3, 2020, s. 329-347. (Anılış: *İbra Kararının Kapsamı ve Şartları*)

Canözü, Salih. *Anonim Şirketlerde İbra*, Oniki Levha Yayınları, İstanbul, 2021. (Anılış: *İbra*)

Chammartin, Catherine / von der Crone, Hans Caspar. “Der Déchargebeschluss”, *SZW/RSDA*, 6/2005, s. 329-338.

Çamoğlu, Ersin. *Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu*, 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010. (Anılış: *Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu*)

Çamoğlu, Ersin: “Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrasının Sorumluluk Davalarına Etkisi”, *İÜHFMD*, C. XXXVI, S. 1-4, 1971, s. 323-348. (Anılış: *İbranın Sorumluluk Davalarına Etkisi*)

Çeker, Mustafa. *Anonim Ortaklıkta Oy Hakkı ve Kullanılması*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2000.

Çelik, Aydın. *Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007.

Çoştan, Hülya. “Yönetim Kurulunun Karar Alma Usulleri, Oy Hakkı, Yetersayılar ve Toplantı Talep Hakkı”, *BATİDER*, C. XXVII, S. 3, 2012, s. 155-190. (Anılış: *Yönetim Kurulunun Karar Alma Usulleri*)

Çoştan, Hülya. *Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Birleşme, Bölünme ve Tür Değişirme Kararları*, 3. Bası, Seçkin Yayınları, Ankara, 2013. (Anılış: *Birleşme, Bölünme ve Tür Değişirme*)

Deryal, Yahya. “Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının Hukuki Niteliği”, *Fahiman Tekil'in Anısına Armağan*, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul, 2003, s. 377-399.

Kubis, Dietmar. *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz: AktG, Band 3: §§ 118-178*, Ed. Wulf Goette, Mathias Habersack, Susanne Kalss, 5. Auflage, C.H.Beck Verlag, München, 2022. (Anılış: *MünchKommAktG*)

Dubs, Dieter / Truffer, Roland. *Basler Kommentar Obligationenrecht II*, Art. 530-964 OR, Ed. Heinrich Honsell, Nedim Peter Vogt, Rolf Watter, 5. Auflage, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel, 2016.

Domaniç, Hayri. *Türk Ticaret Hukukuna Göre Anonim Şirketlerin Kuruluşundan Doğan Mesuliyet*, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1964. (Anılış: *Kuruluştan Doğan Mesuliyet*)

Domaniç, Hayri. *Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, TTK. Şerhi II*, Yaylacık Matbaası, İstanbul, 1988. (Anılış: *TTK Şerhi II*)

Drinhausen, Barbara. *Aktiengesetz: AktG*, Ed. Wolfgang Hölters, Markus Weber, 4. Auflage, C.H.Beck Verlag, München, 2022.

Dural, H. Ali. “Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Toplantı ve Karar Yetersayıları”, *İsviçre Borçlar Kanunu'nun İktibasının 80. Yılında İsviçre Borçlar Hukuku'nun Türk Ticaret Hukukuna Etkileri*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2009, s. 313-353. (Anılış: *Yönetim Kurulunun Toplantı ve Karar Yetersayıları*)

Dural, H. Ali. “Anonim Şirketlerde Olumsuz Azınlık Hakları Düzenlemesi”, *Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı*, İstanbul, 1999, s. 179-192. (Anılış: *Olumsuz Azınlık Hakları*)

Eskiocak, Ali. *Yönetim Kurulu Üyelerinin Şahsi Sorumluluğuna İlişkin Davalarda Maddi Hukukun Usul Hukukuyla Etkileşimi*, Seçkin, Ankara, 2022.

Forstmoser, Peter. *Die Aktienrechtliche Verantwortlichkeit: die Haftung der mit der Verwaltung, Geschäftsführung, Kontrolle und Liquidation einer AG betrauten Personen*, 2. Neubearbeitete und stark erweiterte Auflage, Schulthess Polygraphischer Verlag, Zürich, 1987.

Forstmoser, Peter / Meier-Hayoz, Arthur / Nobel, Peter. *Schweizerisches Aktienrecht*, Stämpfli Verlag, Bern, 1996.

Gerber, Olaf. *Beck-online. Grosskommentar zum Aktienrecht, Band 1, §§ 1-132 AktG*, Ed. Gerald Spindler, Eberhard Stliz, 5. Auflage, C.H.Beck, München, 2022. (Anılış: *BeckGroßkommAktG*)

Gökdemir Tamer, Tülay. *Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Oy Hakkının Kapsamı ve Etkisi*, Oniki Levha Yayınları, İstanbul, 2022.

Gümüş, M. Alper. *Türk-İsviçre Borçlar Hukukunda İbra Sözleşmesi*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015.

Helvacı, Mehmet. *Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu*, 2. Bası, Beta, İstanbul, 2001.

Helvacı, Mehmet. “Anonim Ortaklıkta Ticaret Kanunundan Kaynaklanan Azınlık Haklarının Hukuki Niteliği ve Tanımı”, *Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Armağan*, Beta Basım, İstanbul, 1998, s. 297-310. (Anılış: *Azınlık Haklarının Hukuki Niteliği*)

İmregün, Oğuz. *Anonim Şirketlerde Pay Sahipleri Arasında Umumi Heyet Kararlarından Doğan Menfaat İhtilafları ve Bunların Telif Çareleri*, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1962. (Anılış: *Menfaat İhtilafları*)

İmregün, Oğuz. “Türk Hukukunda Anonim Ortaklıklarda Toplantı ve Karar Yetersayıları”, *İÜHFMD*, C. L, S. 1-4, s. 349-362. (Anılış: *Yetersayılar*)

İmregün, Oğuz. *Anonim Ortaklıklar*, 4. Bası, Yasa Yayınları, İstanbul, 1989.

İmregün, Oğuz. “Anonim Ortaklıklarda Toplantı ve Karar Yetersayılarının Esas Sözleşme ile Düzenlenmesi”, *Bilgi Toplumunda Hukuk: Ünal Tekinalp’e Armağan*, C. 1, Beta Yayınları, İstanbul, 2003, s. 441-454. (Anılış: *Yetersayıların Esas Sözleşme ile Düzenlenmesi*)

Kahyaoğlu, Emin Cem. “Anonim Ortaklıkta İbra Kararının Geri Alınması”, *Prof. Dr. Ersin Çamoğlu’na Armağan*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2012, s. 83-94.

Karademir, Halis. *Anonim Şirketlerde İbranın Sözleşme ve Karar Çerçevesinde Etkisi ve Sonuçları*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2017.

Karadeniz, Salih. “Anonim Şirketlerde Elektronik Genel Kurul”, *İMHFMD*, C. VII, S. 13, 2022, s. 491-520.

Karlıoğlu, Hasan. *Anonim Şirketlerde Genel Kurul*, Adalet Yayınları, Ankara, 2019.

Kendigelen, Abuzer. *Yeni Türk Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, 3. Bası, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2016.

Kendigelen, Abuzer / Akay, Hasan Onur / Akteke, M. Yasir / Balsever, Sergül / Aşıkoğlu, Ş. İpek / Özsoy, M. Akif. *Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanunu'na İlişkin Kararları (2014)*, Oniki Levha Yayınları, İstanbul, 2018. von Steiger, Fritz. *İsviçre'de Anonim Şirketler Hukuku*, Çeviren: Tahir Çağa, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1968.

Kırca, İsmail. “İbra Kararının Geri Alınması ve Bankacılık Kanunu'nun 133. Maddesi Uyarınca Açılacak Sorumluluk Davalarında İbranın İptali ve Zamanaşımı”, *BATİDER*, C. XXIII, S. 3, 2006, s. 33-51. (Anılış: *İbra Kararının Geri Alınması*)

Kırca, İsmail / Şehriali Çelik, Feyzan Hayal / Manavgat, Çağlar. *Anonim Şirketler Hukuku, C. 2/2, Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2016.

Koch, Jens. *Beck'sche Kurz-Kommentare, Band 53: Aktiengesetz*, Ed. Uwe Hüffer, Jens Koch, 23. Auflage, C.H.Beck Verlag, München, 2023.

Körber, Torsten. *Heidelberger Kommentar zum Aktiengesetz*, Ed. Tobias Bürgers, Torsten Körber, 4. Neu bearbeitete Auflage, C.F.Müller, Heidelberg, 2017. (Anılış: *HeidelbergerKommAktG*)

Kummer, Angela. *Zürcher Kommentar: Die Aktiengesellschaft, Rechte und Pflichten der Aktionäre, Art. 660 - 697m OR*, Ed. Lukas Handschin, Peter Jung, 2. völlig neu bearbeitete Auflage, Schulthess Verlag, Zürich-Basel-Genf, 2021.

Memiş, Tekin / Şimşek, Bahar. “Azlığın Finansal Tabloların Müzakeresini Erteleme Hakkı Üzerine Değerlendirmeler”, *Prof. Dr. Sabih Arkan'a Armağan*, Oniki Levha Yayınları, İstanbul, 2019, s. 787-822.

Moroğlu, Erdoğan. “Anonim Ortaklıkta Yönetim ve Denetim Kurulu Üyelerinin İbralarının Zamanı, Kapsamı ve Geri Alınması”, *BATİDER*, C. XXI, S. 2, 2001, s. 5-12. (Anılış: *İbranın Zamanı, Kapsamı ve Geri Alınması*)

Moroğlu, Erdoğan. *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, Güncelleştirilmiş ve Genişletilmiş 8. Baskı, Oniki Levha Yayınları, İstanbul, 2017. (Anılış: *Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*)

Mülbert, Peter O. *Aktiengesetz: Großkommentar, Band 7/1: §§ 118-130*, Ed. Heribert Hirte, Peter O. Mülbert, Markus Roth, 5. neu bearbeitete Auflage, de Gruyter, Berlin/Boston, 2017.

Nomer, Halûk Nami. *Kişi Birliklerinde Genel Kurul Kararlarının Geçersizliğine İlişkin Temel Esaslar*, Beta, İstanbul, 2008.

Oral, Sıla. *Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası ve Tasarı ile Getirilen Değişiklikler*, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2009.

Özboyacı, Alper. *Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası ve Özellikle İbranın Sorumluluk Davalarına Etkisi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2011.

Özer, Işık. “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirket Genel Kuruluna Elektronik Ortamda Katılım”, *BATİDER*, C. XXV, S. 4, 2009, s. 623-662.

Paslı, Ali. “Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Kullanılan «Oy»un Hukuki Niteliği, Bölüm I: Kavram”, *İÜHFMD*, C. LXVII, 2009, s. 167-182.

Pehlivanoglu, Murat Can. “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Mali ve İdari Yönden İbrasının Ayırıştırılması”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Uluslararası Hukuk Kongresi Bildiri Tam Metin Kitabı*, Ed. Nuran Koyuncu, Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayınları, Konya, 2021, s. 471-480.

Pentz, Andreas. *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz: AktG*, Band 1: §§ 1-75, Ed. Wulf Goette, Mathias Habersack, Susanne Kalss, 5. Auflage, C.H.Beck Verlag, München, 2022. (Anılış: *MünchKommAktG*)

Picenoni, Reno. *Der Entlastungsbeschluss (Décharge)*, H.R. Sauerländer, Aarau, 1945.

Pulaşlı, Hasan. *Şirketler Hukuku Şerhi*, C. 1-4, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022. (Anılış: *Şerh*)

Poroy, Reha / Tekinalp, Ünal / Çamoğlu, Ersin. *Ortaklıklar Hukuku*, C. I, 14. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019.

Rieckers, Oliver. *Kommentar zum Aktiengesetz*, Band 1, §§ 1-149, Ed. Gerald Spindler, Eberhard Stilz, 4. Auflage, C.H.Beck, München, 2019. (Anılış: Spindler / Stilz / Rieckers, *AktG*, C. I)

Sarihan, Banu Bilge. “Türk Borçlar Hukukunda ve İş Hukukunda İbranın Hukuki Boyutu”, *NEÜHFD*, C. III, S. 1, 2020, s. 99-119.

Sayhan, İsmet. “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Toplantılarında Toplantı Çoğunluğunun Korunması İlkesi ve Çoğunluğun Tespiti”, *Ufuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. II, S. 2, 2014, s. 9-16.

Sever, Rabia. *6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Bakımından Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası*, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2012.

Sumer, Ayşe. *Anonim Ortaklıklarda Azınlık Haklarının Korunması ve Anonim Ortaklığın Haklı Nedenle Feshi*, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1991.

Şahin, Ayşe. *Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluk Açısından İbrası*, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2005.

Şener, Oruç Hami. *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı*, Gözden Geçirilmiş 5. Bası, Seçkin, Ankara, 2022.

Şimşek Güzelsu, Sebile Zeynep. *Anonim Şirketlerde İbra*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2019.

Tanner, Brigitte. *Zürcher Kommentar: Die Aktiengesellschaft, Generalversammlung und Verwaltungsrat. Mängel in der Organisation*, Art. 698-726 und 731b OR, Ed. Lukas Handschin, 3. Auflage, Schulthess Juristische Medien AG, Zürich-Basel-Genf, 2018. (Anılış: *Zürcher Kommentar: Aktiengesellschaft*)

Tanner, Brigitte. *CHK - Handkommentar zum Schweizer Privatrecht: Personengesellschaften und Aktiengesellschaft – Vergütungsverordnung*, Art. 530-771 OR - VegüV, Ed. Vito Roberto, Hans Rudolf Trüeb, 3. Auflage, Schulthess Juristische Medien AG, Zürich, 2016. (Anılış: *CHK, Aktiengesellschaft*)

Tekil, Fahiman. *Anonim Şirketler Hukuku*, 2. Bası, Alkım Yayınları, İstanbul, 1998.

Tekinalp, Ünal. “Azınlığın Bilançonun Onaylanmasına İlişkin Müzakerenin Ertelenmesi İstemi” *İÜHFMD*, C. XLII, S. 1-4, 1976, s. 233-243. (Anılış: *Müzakerenin Ertelenmesi*)

Tekinalp, Ünal. “Anonim Ortaklığın Genel Kurulunda Bir Teklifin Reddine Karşı İptal Davası Açılabilir mi?” *İstanbul Barosu Dergisi*, C. XXXIX, S. 7-8-9, 1965, s. 249-260. (Anılış: *Bir Teklifin Reddine Karşı İptal Davası Açılabilir mi?*)

Tekinalp, Ünal. “İbra Edilmeyen Yönetim Kurulu Üyelerinin veya Denetçilerin İptal Davası Açabilip Açamayacakları Sorunu”, *İktisat ve Maliye Dergisi*, C. XXIII, S. 4, 1976, s. 165-168. (Anılış: *İbra Edilmeyen Yönetim Kurulu Üyelerinin İptal Davası Açması Sorunu*)

Tekinalp, Ünal. “Yönetim Kurulu Başkanının Üstün Oya Sahip Olup Olamayacağı Sorunu”, *İktisat ve Maliye Dergisi*, C. XVIII, S. 9, 1971, s. 301-304. (Anılış: *Yönetim Kurulu Başkanının Üstün Oya Sahip Olup Olamayacağı Sorunu*)

Tekinalp, Ünal. *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*, Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 5. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2020. (Anılış: *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*)

Teoman, Ömer. “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısına İlişkin Hazirun Cetveli”, *İÜHFMD*, C. LV, S. 1-4, 1995, s. 231-247. (Anılış: *Genel Kurul Toplantısına İlişkin Hazirun Cetveli*)

Teoman, Ömer. *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 1983. (Anılış: *Oy Hakkından Yoksunluk*)

Turan, Gizlem. *Anonim Şirketler Hukukunda İbra*, Oniki Levha Yayınları, İstanbul, 2023.

Turanboy, Nuri. *İbra Sözleşmesi*, Yetkin Yayınları, Ankara, 1998.

Ulaş Kısa, Seda. “Anonim Ortaklıkta Yaşanan Çıkar Çatışmasının Azınlıkta Kalanlara Zarar Vermemesi için Öngörülen Hukuki Araçlar”, *Bilgi Toplumunda Hukuk: Ünal Tekinalp’e Armağan*, C. 1, Beta Yayınları, İstanbul, 2003, s. 507-536.

Ulusoy, Erol. “Şirketler Hukukunda İbranın Hukuki Niteliği”, *Turgut Kalpsüz’e Armağan*, Turhan Kitabevi, Ankara, 2003, s. 253-282.

Ülgen, Hüseyin. “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Başkanının Üstün Oyu”, *BATİDER*, C. VI, 1972, s. 667-685.

Vedder, Karl Christian. *Aktiengesetz: AktG*, Ed. Hans Christoph Grigoleit, 2. Auflage, C.H.Beck, München, 2020.

Vetter, Eberhard / Schulenburg, Voker. *Beck'sche Kurz-Kommentare; Band 62: Gesellschaftsrecht*, Ed. Martin Henssler, Lutz Strohn, 5. Auflage, C.H.Beck, München, 2021.

Von Büren, Roland / Stoffel, Walter A. / Weber, Rolf H. *Grundriss des Aktienrechts*, 3. Auflage, Schulthess Juristische, Zürich-Basel-Genf, 2011.

Von der Crone, Hans Caspar. *Aktienrecht*, 2. Auflage, Stämpfli Verlag, Bern, 2020.

Von Steiger, Fritz. *İsviçre’de Anonim Şirketler Hukuku*, Çeviren: Tahir Çağa, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1968.

Yıldız, Şükrü. “Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulunun Toplantı Yetersayısı ve Yargıtay Kararları”, *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu: Bildiriler – Tartışmalar, XVIII*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2001, s. 67-104.

Yiğit, İlhan. *Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2005.

Yurtbaşı, Fatih. “Anonim Şirketler Genel Kurullarında Toplantı ve Karar Yeter Sayıları”, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. X, S. 2, 2013, s. 203-232.

Zengin, İbrahim Çağrı. *Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Yetersayılar*, Oniki Levha Yayınları, İstanbul, 2020.